

FÖRSVARETS FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 1/2023

ÖKAR TAKTEN REKORDÖVNINGEN PÅ GOTLAND

Inför **AURORA 23**

DRÖNARE mot högre höjder

Därför vill de tillbaka **ENSKILD INSATS**

PLUS: BRAND I NORR | DET STABILA TOTALFÖRSVARET | PÅ RÄTT NATOKURS
PLIKTRÅDET | HISTORIA: SVENSKAR MOT SVENSKAR

FORTSATT STÖD TILL UKRAINA

DEN VÄSTLIGA sammanhållningen kring och stödet till Ukraina handlar om solidaritet, men också om vår egen säkerhet. Sveriges intressen försvaras i Ukraina. En rysk seger skulle kraftigt försämra vårt säkerhetspolitiska läge. Stödet till Ukraina är därmed av säkerhetspolitiska och militärstrategiska skäl högt prioriterat. Jag är mycket stolt över det stöd som Försvarsmakten ger med materiel, utbildning och säkra transporter.

Den ansträngning som det militära stödet till Ukraina innebär får konsekvenser för Försvarsmakten

are försvar. Det var ett stort steg. Det kommer flera. Det nya arbetssättet kommer att behöva utvecklas vidare och berör inte minst försvarsgrens- och stridskraftsnivån. En robust ledning med en förskjutning av ansvar och mandat till rätt nivå krävs för en växande organisation.

ARBETSBELASTNINGEN ÄR fortsatt hög i organisationen. 2022 handlade i stor utsträckning om att lägga till uppgifter och öka ambitioner: i stöd till Ukraina, fördjupad Nato-integration och ett fortsatt aktivt

” En rysk seger skulle kraftigt försämra vårt säkerhetspolitiska läge. Stödet till Ukraina är därmed högt prioriterat. ”

och för våra förutsättningar att fullfölja innevarande försvarsbeslut. Det är mitt tydliga budskap till politisk nivå och till den försvarsberedning som nu inlett sitt arbete. Den materiel som sänds till Ukraina behöver ersättas. Det är exakt samma personer, det vill säga ni, som omsätter tillförda medel till försvarsförmåga, som utbildar och övar, utvecklar och integrerar oss i Nato, som agerar på land, till sjöss och i luften varje dag året runt.

Vid årsskiftet ömsade Högkvarteret skinn genom etablering av en ny organisation. En del känns igen, annat är nytt. Försvarsmaktens centrala ledning organiseras för en enklare och robustare ledning där förutsättningarna för uppdragstaktik, initiativkraft och renodlade ansvar ökar – en ledning för stark-

försvar, för att omvärldsutvecklingen kräver det. Med årets digra agenda över allt som ska göras, behöver vi väga av ambitionsnivåer. Vi måste bibehålla stridsvärdet över tid. På personalområdet har flera beslut tagits sedan min dagorder fastställdes förra året, det arbetet fortsätter nu när vi har gått in i 2023.

Det finns samtidigt mycket att se fram emot även detta år. Inte minst vår övningsverksamhet där jag särskilt ser fram emot att möta många av er och följa verksamheten under försvarsmaktsövningen Aurora 23.

Micael Bydén
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S12 PORTRÄTTET**

Värnpliktig
bandyspelare

S14 NATOPLUGG

Officerare utbildas i
Natoplanering

**S15 RAPPARE
CYBERFÖRSVAR**

Ny chef och ny
organisation

S16 INFÖR AURORA 23

Jätteövningen i stora
drag

S26 TOTALFÖRSVAR

Bygger på stabil grund

S28 KULTURARVSFÖRSVAR

Därför är kulturarv
skyddsvärda

S29 PLIKTRÅDET

Ser utmaningar i
tillväxten

S36 SNÖRÖJAREN

Att ploga för flyg

S50 BRANDEN PÅ I 19

Ödelade kulturarv

S54 MATERIEL

Supervolvo

S60 FYS

Så tränar vi

S62 TILL SIST

Ormfynd,
kaminsvetsare och
Hercules våta dröm

S65 MAGASINSFYNDET

Kulsprutan som visade
vägen

S66 FÖRVALTAREN

Traditionsbrytande
namnbruk

S67 BILDEN**REDAKTÖRENS LÄSTIPS**

ETT GRÄSFÄLT I Karlsborg på 90-talet. En grupp värnpliktiga lär sig flyga radiostyrda modellflygplan. De är med i ett projekt som ska komma att ta rejäl fart först i och med Afghanistaninsatsen 15 år senare. Det handlar om drönare. I dag har verksamheten en betydligt fastare form och bedrivs av Flygheten på K3. Läs om den på sidorna 18 till 25.

Ett annat av mina favoritjobb i det här numret av Försvarets Forum handlar om officerare som varit på enskild insats. Trots lång tid hemifrån och trots ofta bristfällig infrastruktur, och ett visst mått av osäkerhet, berättar de om att de vill ut igen. Inte bara för äventyret utan också för att det gör dem till bättre officerare. Läs deras egna berättelser på sidan 42.

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör

DRÖNARE I CENTRUM. På K3 i Karlsborg utvecklas Försvarets drönarförhållanden. **S18**

GOTLÄNDSKT STARTSKOTT Den omfattande övningen Thule inledde en accelererad tillväxt på ön. **S30**

ENSKILD INSATS Året på uppdrag i så kallad enskild insats gjorde dem till bättre officerare. **S42**

HISTORIA Följ med till 1598 då svenskar senast stred mot svenskar, vid Stångebro i Linköping. **S56**

REDAKTION. Försvarets Forum finns även på www.forsvarsmakten.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Peder Ohlsson, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikraadmark@mil.se, Försvarets Forum kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Elanders. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarets Forum officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 1 mars 2023. ISSN 1100-8245. Omslag: Jesper Moldvik/Försvarets Forum.

SNABBARE BESLUT MED NYA FÖRSVARSTABEN

Michael Claesson, tidigare insatschef, är sedan årsskiftet chef för nya försvarstaben. Men vad är det han är chef för egentligen och vad innebär det för Försvarsmakten?

– NÄR DET GÄLLER relationen till Försvarsmaktens kärnverksamhet, försvarsgrenar och förband, så har vi i praktiken tagit bort en ledningsnivå. På sätt och vis är jag en inkarnation av chefen för produktionsledningen, chefen Prod och chefen ledningsstaben, LedS, i en och samma person, förklarar Michael Claesson.

I och med skapandet av försvarstaben har rådighet och mandat lyfts ut till försvarsgrenarna och stridskrafterna, vilket alltså betyder att de har det fullständiga ansvaret för genomförandet.

Michael Claesson betonar att försvarsgrenscheferna nu även kommer bli betydligt mer inkluderade i beredningen av frågor på central nivå och därmed har förutsättningar att bygga en bättre lägesbild och ta egna initiativ.

DUBBLA ROLLER

FÖRSVARSTABEN har två huvudsakliga funktioner. Dels att vara beredningsorgan och stab åt överbefälhavaren och i den meningen är Michael Claesson ÖB:s stabschef. Den andra delen är att samordna och skapa förutsättningar för Försvarsmaktens verksamhet tillsammans med försvarsgrens- och stridskraftscheferna.

Den nya organisationen har fört samman funktioner som tidigare legat på olika avdelningar på Högkvarteret för att se till att ansvar för beredning och beslut finns på en och samma plats.

– Det förenklar stabsarbetet och skapar kortare och snabbare beslutscykler. Ett annat syfte med omorganiseringen av den centrala ledningen är också att snabbt kunna växla

Som chef för försvarstaben är generallöjtnant Michael Claesson i praktiken även ÖB:s stabschef.

mellan olika beredskapsnivåer, säger Michael Claesson.

På frågan hur han personligen ser på sin nya roll svarar han att jämfört med jobbet som insatschef är det här lite mindre händelsestyrt.

– Men jag får ingen ställföreträdare förrän efter sommaren så det blir fortsatt en hög arbetsbelastning.

CITATET

”Det är bättre att slå ihjäl ryssen i Ukraina än att de står på vår tröskel.”

Laura Swaan Wrede i DN 28 januari

SIFFRAN

60

... deltagare från försvarsmakterna i USA, Finland, Kanada och Sverige testade subarktisk dykning i Boden i januari. Dykgruppen på 19 stod värd.

MALI PÅ VÄG HEM

Just nu är Mali 17, med personal från bland annat Livgardet, i full gång med att avveckla Sveriges bidrag till FN-insatsen.

I JANUARI GENOMFÖRDE Malistyrkan den första flygtransporten hem till Sverige. Stabschef major Martin Pamelius konstaterar att det är en utmaning att både genomföra avvecklingen och planera för alla möjliga olika scenarion som den här dynamiska miljön innebär.

– När vi nu avvecklar de stödsystem vi har innebär det exempelvis att vi får gå tillbaka till att leda med papper och penna istället för med datorer och radioutrustning, säger han.

Samtidigt som avvecklingen

Mali 17 består av logistikpersonal som stöttar med inköp, resor och hantering av gods. Det finns även en vaktgrupp från Livbataljonen.

JONAS BÄSK/FÖRSVARSMAKTEN

sker måste egenskyddet upprätthållas. Därför genomförs övningar inne på campen och patrulleringar i närområdet.

Avvecklingen kommer att vara avslutad i slutet av april eller början av maj.

– Jag kan konstatera att vi ligger väl i fas. När jag var

hemma på leave sist mötte jag en av våra Galtar (terrängbil 16) som transporterades från flygplatsen. Det är häftigt att se det fordon som vi på Mali 17 vårdat och lastat på ett C 17-plan vara hemma och rulla i Sverige, säger avvecklingsledaren Mats Norenberg.

PFAS-FRITT I FLYGVAPNET

Under 2023 får Försvarsmakten nya brand- och räddningsfordon och PFAS-fri släckvätska till flygvapnets verksamhet.

FÖR SNART TVÅ ÅR sedan fattade Försvarsmakten beslut om att endast PFAS-fri släckvätska ska användas i de nya brand- och släckningsfordon som snart levereras till flygvapnet. FMV har genomfört upphandlingen av släckvätskan.

– Vi ser fram emot att starta en ny era där flygvapnets räddningsbilar är PFAS-fria utan att vi tummar på räddningsförmågan, säger central flygplatschef

HEN RIK TROEDSSON/FMV

vid Flygstaben, Göran Modig.

Leverans av de 22 beställda bilarna förväntas starta under andra kvartalet 2023.

Den nya släckvätskan bör hanteras annorlunda för optimal effekt, varför övningar blir särskilt viktiga.

FOI FORSKAR OM INFORMATIONSKRIGFÖRING

FOI ska kartlägga grunderna i informationsmiljön och informationskrigföring, på uppdrag av Försvarsmakten.

Idet treåriga forskningsprojektet ska FOI bland annat undersöka hur Sverige bäst kan hantera skydd och verkan när en motståndare använder påverkan som en form av låg-frekvent krig.

Per-Erik Nilsson, forskare vid FOI, förklarar att det är en forskning med två förgreningar, en informationsteknisk och en psykologisk. Den tekniska delen handlar

om att förstå informationskrigets grundläggande aspekter, som den digitala och fysiska infrastrukturen.

– Den psykologiska delen handlar om att belysa hur kognition och känslor är avgörande för hur människor tar till sig information.

När det gäller Försvarsmakten ser han en aktör som tar frågorna på stort allvar.

– Men på ett ansvarsfullt sätt där man skyndar långsamt. Vårt råd är att fortsätta så, men att ha en organisation som är flexibel i en snabbt föränderlig verklighet.

Per-Erik Nilsson, forskare vid FOI.

PÅ NY POST

Överste **Peter Tagesson** placeras som avdelningschef på utvecklingsavdelningen, HKV, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 aug 2024.

Överste **Håkan Hedlund** placeras som SC vid försvarsstabens genomförandeenhet från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 aug 2024.

Kommandör **Magnus Lüning** får förlängd placering som chef J3 vid operationsledningen från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 juni 2023.

Överste **Thomas Höglund** placeras som chef för cyberförsvarssektionen från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 sep 2025.

Kommandör **Anders Widén** placeras som stf personaldirektör och stabschef på personalavdelningen vid försvarsstabens från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 mars 2025.

Kommandör **Anna-Karin Broth** placeras som avdelningschef vid utbildningsavdelningen vid försvarsstabens genomförandeenhet från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2023.

Kommandör **Paula Wallenburg** placeras som stabschef på kommunikationsavdelningen vid försvarsstabens från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 juni 2024.

Kommandör **Fredrik Peedu** placeras som chef på genomförande- och uppföljandeavdelningen vid försvarsstabens genomförandeenhet från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Brigadgeneral **Lars Helmrich** befordrades den 1 jan 2023.

Brigadgeneral **Jonny Lindfors** placeras som till förfogande hos C FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 juni 2023.

Generalmajor **Thomas Nilsson** placeras som till förfogande hos C FST den 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 april 2023.

Viceamiral **Jonas Haggren** placeras som till förfogande hos ÖB från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 1 sep 2023.

Överste **Peter Öberg** placeras som stabschef vid HKV FST RHS från 1 jan tills vidare, dock längst till 28 feb 2024.

Överste **Anders Widuss** placeras

som chef vid LEDS OMU från 1 jan tills vidare, dock längst till 31 maj 2026.

Överste **Magnus Magnusson** placeras som stabschef vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 april 2024.

Överste **Ola Barvér** placeras som avdelningschef för planeringsavdelningen vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 mars 2024.

Överste **Anders Stach** placeras vid HKV FST STRA med särskilda uppgifter från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 mars 2023.

Överste **Claes Ivgren** placeras som avdelningschef på generelläkaravdelningen vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 sep 2026.

Överstelöjtnant **Martin Liander** placeras som chef för övningsavdelningen vid HKV FST GEN från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 28 feb 2024.

Generalmajor **Stefan Sandborg** placeras som chef vid stödenheten vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

STÄRKTA AV COVIDSTÖD

Försvarsmaktens stöd till Folkhälsomyndigheten avslutades den 31 januari då sjukdomen inte längre klassificeras som samhällsfarlig.

Stödet från Försvarsmakten bestod dels av förstärkning av personal till Folkhälsomyndighetens laboratorium, dels av konceptutveckling och resurser för att genomföra

befolkningsundersökningar avseende covid-19. Det pågick under knappt tre år.

– Samarbetet har varit betydelsefullt för att kunna kartlägga förekomsten av covid-19. Vi tar med oss erfarenheterna för kommande pandemier, säger Folkhälsomyndighetens generaldirektör Karin Tegmark Wisell.

Tillsammans med med bland annat Region Stockholm utvecklades en metodik för egenprovtagning som användes i den storskaliga testningen för covid-19.

– Våra gemensamma koncept för provtagning har varit till nytta för både

Mobila laboratorium har varit en del av stödet.

KRISTOFFER OLOFSSON

Försvarsmakten och andra myndigheter och organisationer. Lärdomar från pandemin har gjort oss bättre förberedda på att hantera biologiska hot i framtiden, säger kommandörkapten Philip Bacchus, militär insatschef vid Folkhälsomyndigheten under pandemin.

Generallöjtnant **Michael Claesson** placeras som chef FST vid HKV från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2028.

Regeringen beslutar att anställa generalmajor **Carl Johan Edström** som generallöjtnant vid FM och placeras som chef för enheten för ledning av operationer vid HKV från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2028.

Kommandörkapten **Kenneth Raun** placeras som försvarsattaché i Beijing (Kina) från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 aug 2025. Kenneth Raun konstitueras tidsbegränsat till kommandör från och med tillträdet.

Överste **Peter Fredriksson** placeras som rådgivare/till förfogande till C FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 mars 2024.

Överste **Rickard Stridh** placeras som sektions- och forskningschef vid FoU-sektionen vid utvecklingsavdelningen, FST, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2027.

Överste **Robert Nyhlén** placeras som chef för försvarsplanerings- och policyavdelningen vid FST från

1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2024.

Överste **Niklas Karlsson** placeras som militär rådgivare vid stabsavdelningen ÖB GD Stöd från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 juni 2025.

Överste **Michael Christoffersson** placeras som chef för infrastrukturavdelningen vid stödenheten, FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2023.

Överste **Lars Träff** placeras som stf DIR EXEVAL FMÖ övningsstödssektionen genomförandeenheten vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 juli 2024.

Överste **Joakim Sellén** placeras som chef för materielavdelningen vid stödenheten, FST, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 maj 2023.

Överste **Johan Magnusson** placeras som funktionsansvarig i stabssektionen, Led/Undavd vid stödenheten, FST, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Överste **Claes Bitterlich** placeras som stf c för försvarsplanering och policyavdelningen vid strategienhe-

ten, FST, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Kommandör **Anders Sundeman** placeras som stf c på lednings- och underrättelseavdelningen vid stödenheten i FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 mars 2024.

Överste **Peter Öberg** placeras som chef för rikshemvärnsstaben vid HKV FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 28 feb 2024.

Överstelöjtnant **Henrik Sjövall** placeras som stf avdelningschef, ledningsföreträdare vid planeringsavdelningen vid strategienheten, FST, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 mars 2026.

Överste **Christian Jeppsson** placeras tidsbegränsat som utvecklingsledare gemensamma operationer vid Ledningsregementet, Ledningsstridsskolan från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Överste **Marcus Björkgren** placeras tidsbegränsat vid flygstaben som till förfogande/projektledare från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 mars 2024.

Överste **Christoffer Gruv** placeras

PÅ NY POST

vid HKV YAM från 1 jan 2023 till 31 dec 2025. Christoffer Gruv beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV under perioden, som chef T&E luft. Han befordrades den 1 jan 2023.

Kristina Zetterström placeras som rådgivare vid stabssektionen i FST från 1 jan 2023 tills vidare.

Fredrik Frölén placeras som tf förhandlingschef vid villkorssektionen i FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 juni 2023.

Kommendör **Bengt Lundgren** placeras som C FST HR Chförs tillika chefsutvecklare marinen vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 maj 2025.

Överste **Niclas Magnusson** placeras som stabschef vid stödenhet, FST, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Generalmajor **Fredrik Ståhlberg** placeras som stf chef för operationsledningen från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Ståhlberg befordrades vid tillträdet.

Brigadgeneral **Mattias Hanson** placeras som chef för ledning och underrättelseavdelningen, stödenheten vid FST, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 sep 2024.

Helena Thunander-Holmstedt placeras som chef på ekonomi- och verksamhetsstyrningsavdelningen vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 maj 2023.

Flottiljamiral **Bo Berg Hanson** placeras som stf c för genomförandeenheten vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2026.

Brigadgeneral **Torbjörn Sahlén** placeras som stf c för strategienheten vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 28 feb 2027.

Brigadgeneral **Peder Ohlsson** placeras som chef för kommunikationsavdelningen tillika kommunikationsdirektör vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 aug 2025.

Generalmajor **Lena Persson Herlitz** placeras som till förfogande C FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock

längst till 30 jun 2023.

Carin Bratt placeras som chef för juridiska avdelningen vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 juli 2025.

Brigadgeneral **Claes Isoz** placeras som chef för logistikenheten, genomförandeenheten vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 sep 2025.

Brigadgeneral **Stig-Olof Krohné** placeras som stf c stödenheten vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 sep 2025.

Brigadgeneral **Anna Eriksson** placeras som lednings cio på stödenheten vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 sep 2024.

Överste **Christian Jeppson** placeras tidsbegränsat som utvecklingsledare gemensamma operationer vid Ledningsregementet, Ledningsstridsskolan från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Kommendör **Magnus Berg** placeras som stf avd c vid logistikavdelningen från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025. Berg befor-

FLER GRKPBV RULLAR IN

FMV har beställt ytterligare 20 granatkastarpansarbåndvagnar, utöver de 20 som beställdes förra året. När leveranserna är klara under 2025 kommer Försvarmakten ha totalt 80 stycken.

FMV HAR OCKSÅ beställt integration av arméns nya ledningsstödsystem, LSS Mark, till samtliga vagnar för att få dem alla till samma standard.

Försvarmakten har för närvarande 40 granatkastarpansarbåndvagnar, baserade på ett chassi från stridsfordon 90 med ett nyutvecklat torn med granatkastarfunktion,

När de nya granatkastarpansarbåndvagnarna levererats under 2025 har Försvarmakten 80 vagnar.

som möjliggör snabb gruppering, skjutning och omgruppering. Besättningen kan

arbeta i skydd inne i vagnen hela tiden. Tillverkare är BAE Systems.

drades vid tillträdet.

Kommendör **David Saflind** placeras som stf c Marinbasen från 1 dec 2022 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025. Saflind befordrades vid tillträdet.

Överste **Hans Granlund** placeras som chef genomförandeavdelningen vid Rikshemvärnsstaben från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Kommendör **Fredrik Palmquist** beviljas tjänstledigt för tjänstgöring vid regeringskansliet som sakkunnig från 6 nov 2022 tills vidare, dock längst till 6 nov 2025.

Kommendör **Fredrik Norrby** får förlängd tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV, från 1 jan 2023 till 31 dec 2025.

Göran Oskarsson placeras som handläggare vid utvecklingsavdelningen samverkanssektionen vid FST från 1 jan tills vidare.

Överste **Thomas Lamke** placeras som chef för Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC) från 1 feb 2023 tills vidare, dock längst till 31

dec 2025.

Överste **Martin Anderberg** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som avd c stridsflyg från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Kommendör **Mats Agnéus** placeras som stabschef vid strategienheten från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Överste **Nicklas Folmertz** placeras som C LEDK vid MUST från 1 feb 2023 tills vidare, dock längst till 30 sep 2026. Folmertz befordrades vid tillträdet.

Kim-Lena Ekvall Svedenblad har anställts som personaldirektör i Försvarmakten från den 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2028. Hon placeras som chef HR-avdelningen vid FST/HKV.

Överste **Mattias Hansson** placeras som C planavdelningen vid RHS från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 mars 2024.

Överste **Jan Demarkesse** placeras vid HKV FST STRA som stf c planeringsavdelningschef inriktning

logistik från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Överste **Mats Johansson** placeras som till förfogande till stabschefen vid FST GEN från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 30 juni 2023.

Överste **Jan Engman** placeras som funktionsansvarig i stabssektionen, Led/Undavd vid stödenheten, FST, från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 aug 2028. Engman befordrades vid tillträdet.

Kommendör **Torbjörn Lundström** placeras som stf avd c på planeringsavdelningen vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025.

Brigadgeneral **John Stjernfalk** placeras som rådgivare, strategienheten vid FST från 1 jan 2023 tills vidare, dock längst till 9 dec 2025.

Överste **Olof Hultgren** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid regeringskansliet som sakkunnig från 2 mars 2023 tills vidare, dock längst till 1 mars 2024. Hultgren konstitueras till brigadgeneral under perioden.

LUFTVÄRNSUTBILDNING TILL I 19

Från utbildningsåret 2025-26 ska I 19 i Boden utbilda värnpliktiga inom luftvärn. Redan nu sker förberedande samarbeten med Lv 6 i Halmstad.

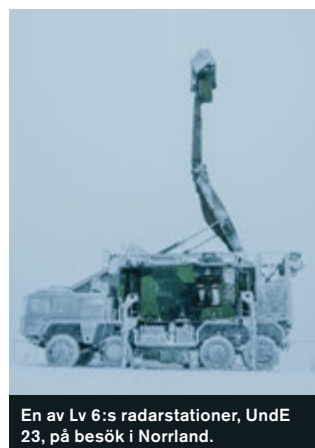
NÄR ARMÉN VÄXER behöver också robusta brigader stå i fokus. Brigaden på I 19 upprätthåller det viktiga finsk-svenska samarbetet och då är det naturligt att säkerställa att den har luftvärnsförmåga. Det behövs för att möta det allmänna säkerhetsläget och lufthotet i synnerhet.

Det säger Mikael Beck som är chef för Lv 6 och

Försvarmaktens luftvärnsinspektör. Han konstaterar att det samarbete som är inlett mellan Lv 6 och I 19 stärker luftvärnsfunktionen i Försvarmakten. Bland annat bemannar Lv 6 en tjänst som luftvärnschef i Norrbottensbrigaden.

Ännu är det inte klart vilket luftvärnssystem som kommer att användas, men värnpliktsutbildningen i Boden ska starta tidigast värnpliktsåret 2025-26.

– Alla funktioner som ingår i en brigad ska etableras i Boden. Luftvärn är bara en av dem men luftvärnet är speciellt eftersom det har

En av Lv 6:s radarstationer, UndE 23, på besök i Norrland.

specifik materiel, säger John Hansson som är stabschef på Norrbottensbrigaden.

POSITIV ANDA TROTS HÖGT TRYCK

Resultaten från den senaste medarbetarundersökningen FM Vind visar höga medelvärden inom flera områden. Samtidigt finns förbättringsområden jämfört med 2020, då den förra undersökningen gjordes.

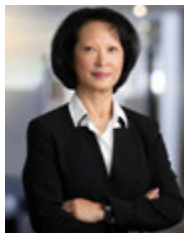
DET FÖRÄNDRADE OMVÄRLDSLÄGET har inneburit ökade insatser och beredskap med en ökad arbetsbelastning. Detta samtidigt som Försvarsmakten är inne i en intensiv tillväxt- och utvecklingsfas.

– Omvärldsläget ställer höga krav på aktivt försvar, samtidigt som vi är i snabb tillväxt och förbereder oss för att ingå i försvarsalliansen Nato. Vi har arbetat hårt under året som gått. Jag ser ingen vila i sikte, men vi måste skapa långsiktig uthållighet, säger överbefälhavare Micael Bydén.

– Resultatet från vår medarbetarundersökning ger oss viktig information i det fortsatta arbetet för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Majoriteten av de tillfrågade har svarat att det råder en positiv anda och öppenhet i det dagliga arbetet med meningsfulla arbetsuppgifter som genomförs med goda resultat. Den närmaste chefens ledarskap får också höga betyg.

– Det signalerar en god gemenskap inom arbetsgrupperna samt nöjdhet och stolthet över vad den egna gruppen åstadkommer, säger Kim-Lena Ekvall Svedenblad som är

Kim-Lena Ekvall Svedenblad.

Enligt undersökningen upplever de flesta en god gemenskap i den egna gruppen och att jobbet känns meningsfullt.

BEZAV MAHMOD/STRIDS FOTO

Försvarsmaktens personaldirektör sedan den 1 januari 2023.

Inom området "Arbetsmiljö och välbefinnande" är det relativt höga värden på många av frågeställningarna. Dock upplever personalen en högre arbetsbelastning än då föregående FM Vind genomfördes. Färre uppger att de har möjlighet att planera sina arbetsuppgifter så att arbetsbelastningen blir hanterbar. Även möjligheten till återhämtning har försämrats i motsvarande omfattning.

VISAR VÄGEN FRAMÅT

PERSONALDIREKTÖREN konstaterar att undersökningen bekräftar signalerna som fångats upp tidigare under året och som gav upphov till ÖB:s dagorder om satsningar inom personalområdet. Resultatet från FM Vind ger en viktig

vägledning i det fortsatta utvecklingsarbetet och kommer därför att analyseras närmare.

Andelen som i FM Vind svarar att de har utsatts för ovälkommet beteende är oförändrad sedan 2020, men fortfarande på en för hög nivå.

– Mycket har gjorts för att komma tillrätta med detta och arbetet fortsätter. Varje upplevd incident av ovälkommet beteende är oacceptabel och strider mot vår värdegrund, säger Kim-Lena Ekvall Svedenblad.

Resultatet i årets FM Vind baseras på 16 500 svar. Svarefrekvensen låg på minst 74 procent.

– Vi tackar alla medarbetare som bidrar till att utveckla Försvarsmakten genom att lämna sina svar. FM Vind är anonym och vi uppskattar ärliga svar. Det ger ett bättre underlag för övergripande beslut och ett underlag att fortsätta att utveckla Försvarsmakten, säger Kim-Lena Ekvall Svedenblad.

DE ÄR FÖRSVARSMAKTENS EXPERTER I FÖRSVARSBEREDNINGEN

För första gången har Försvarsmakten två representanter i försvarsberedningen, som arbetar med underlaget till nästa försvarsbeslut.

Brigadgeneral Jonny Lindfors är före detta förbandsproduktionschef och generalmajor Lars-Olof Corneliusson har senast jobbat med underlaget till ÖB:s militära råd till regeringen. Nu är de båda Försvarsmaktens representanter och experter i försvarsberedningen, det organ som förser regering och riksdag med underlag för den proposition som ska bli nästa försvarsbeslut.

– Vi har ju en djupare kunskap om Försvarsmakten än de politiska ledamöterna. Vi ska se till att rätt frågor kommer upp på bordet och ge ledamöterna så mycket information som möjligt. Genom vårt deltagande har vi möjlighet att påverka försvarsbeslutet, säger Jonny Lindfors.

BIDRAR MED UNDERLAG

LARS-OLOF CORNELIUSSON som också kallas Hibbe, stämmer in:

– Vi är där för att hjälpa till med kunskapsuppbyggnaden, bidra med underlag och hjälpa till med de föredragningar som beredningen behöver för sitt arbete.

Av regeringens anvisningar framgår att försvarsberedningen i första etappen ska analysera förändringar i den säkerhetspolitiska utvecklingen med särskild betoning på Europa och Sveriges närområde. Dessutom ska man ägna särskild uppmärksamhet på

Som representanter i försvarsberedningen får Lars-Olof Corneliusson och Jonny Lindfors möjlighet att påverka nästa försvarsbeslut.

HENRIK LUNDOVIST RÅDMARK/FÖRSVARSMAKTEN

erfarenheter från Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

– Försvarsberedningen ska utifrån detta redovisa sin bedömning av vad det innebär för behov av svensk förmågeutveckling. Och vad ett svenskt medlemskap i Nato kommer att innebära. Det är några frågor som beredningen ska gripa över, säger Jonny Lindfors.

Ett annat alltid återkommande ämne är förstas försvarsekonomin. Valutaexponeringen och inflationen är viktiga punkter när man diskuterar detta, är de båda överens om.

– Dessutom finns det ett delbeslut från förra försvarsbeslutet att man skulle göra en kontrollstation i år, och säkerställa att förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas med riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram. Det kommer vara en del av den första rapporten säger Lars-Olof Corneliusson.

De två experterna konstaterar att det hunnit hända en hel del sedan det förra beredningsarbetet lades fram

och det senaste försvarsbeslutet har påverkats av kriget och Sveriges stöd till Ukraina. Även om man vid upprepade tillfällen fattat beslut om att stärka Försvarsmakten har förutsättningarna ändrats gentemot de ståndpunkter politikererna haft som bottenplatta.

– Det är fortfarande ett rörligt mål. Det finns många osäkerheter framöver och i vilken omfattning det kommer att påverka vår säkerhet går inte överblicka i dag, säger Jonny Lindfors.

GÅR I MÅL 2024

REPRESENTATIONEN I beredningsarbetet är ett heltidsjobb för båda, åtminstone fram till början av juni då den första rapporten lämnas in, där efter kommer nya beslut att tas avseende fortsatt bemanning fram tills slutprodukten levereras den 26 april 2024.

– Det känns hedrande att ha fått förtroendet av ÖB, och dessutom en ynnest att få berika sig och få en insikt i hur våra politiker tänker och resonerar, säger de båda.

STJÄRNA PÅ ISEN

Ellen Nilsson är värnpliktig på Amf4 och spelar samtidigt bandy på elitnivå.

” Jag är pliktad in i värnplikten. Men att göra lumpen var ändå en självklarhet för mig. Jag såg det som en möjlighet att testa något annorlunda från det civila livet samtidigt som man får testa sina fysiska och psykiska gränser på nya sätt. Det motiverade mig även fast jag såg att det skulle bli svårare att satsa på bandyn.

Hur det går till rent praktiskt att kombinera värnplikten med bandy är att jag söker permission för träningar och matcher. Än så länge har jag fått ledigt för alla matcher men inte för alla träningar. Jag inser att jag inte kan få ledigt för alla träningar då jag missar delar av utbildningen. Och att det kanske känns orättvist för andra i plutonen som inte får ledigt. Problemet blir att jag inte får spela matcher om jag inte tränar. Men jag tror befälen gör det bästa de kan av situationen och även förstår min situation.

Många tror att jag inte vill satsa på min idrott bara för att jag vill göra lumpen. Men alla mina mål med bandyn är kvar, jag ser det som en unik utvecklingsmöjlighet som kan gynna mig både i min idrott och i det civila.

Just nu gör jag min fjärde

säsong på elitnivå i den högsta serien – elitserien. De senaste tre åren har det varit mellan sju och nio träningar per vecka. Nu styr schemat i lumpen mycket och jag har därför inte kunnat träna så mycket som jag hade velat. Men det blir ungefär fem träningar i veckan.

Bandyn har gett mig kondition och styrka som jag hoppas har gett nytta i militären! Om det finns något annat som att jag skulle ha ”ett öga” för att skjuta vet jag inte, men tror jag kan ha nytta av situationen när man ska skjuta en straff i bandy och man behöver ta de där djupa andetagerna innan man skjuter. Som när man ska göra ett precisionsskott i militären. Då vet jag vad som funkar bra för mig för att skottet ska gå vägen!

I nuläget är jag öppen för att vara kvar i försvaret. Jag har sökt officersprogrammet och har även tänkt att söka både specialist- och reservofficer. Känns som att Försvarsmakten är en bra arbetsgivare som främjar idrottande. Så en framtid med bandy och försvaret känns inte alls främmande.”

ELLEN NILSSON

Bor: Trollhättan och Göteborg.

Förband: Försvarsmedicincentrum, Amf 4.

Befattning: Sjukvårdssoldat/grupppchef.

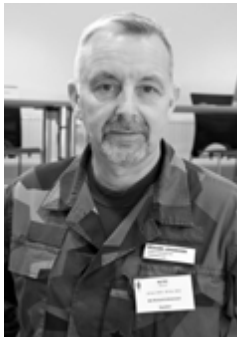
PÅ RÄTT KURS

Kursen i Nato-planering hölls för andra gången hos Swedint.

Sverige står på tröskeln till ett Natomedlemskap, vilket ställer nya krav på Försvarsmakten. Att anpassa militär insatsplanering efter Natos modeller är en av uppgifterna och det kräver utbildning av svenska officerare.

I NOVEMBER HÖLLS för andra gången kursen Nato Land Tactical Planning Course (NLTPC), på Försvarsmaktens internationella center Swedint. Kursen på två veckor är ett samarbete mellan Swedint och Headquarters Allied Rapid Reaction Corps (HQ ARRC), baserat i Gloucester i England. HQ ARRC är en av Natos tio kårstaber och ska i en krigssituation kunna leda tre till fem divisioner med stödjan- de enheter, cirka 100 000–150 000 man. Brigadgeneral Rickard Johansson, chef för den

Brigadgeneral Rickard Johansson.

första svenska divisionen, var en av deltagarna på NLTPC.

– Även om Sverige ännu inte är fullvärdig Natomedlem är det viktigt att redan nu påbörja utbildning inriktad på Natos sätt att fungera.

SCENARIODRIVEN KURS

UNDER TIO INTENSIVA dagar gavs kursdeltagarna tillfälle att förstå, bygga kunskap om och färdigheter i att hantera större förbandsformationer och för- mågor än vi i Sverige varit vana vid att hantera nationellt under de senaste tjugo åren.

Kursen genomfördes i ett scenario som simulerar en Natokårs anfall mot en likvärdig motståndare i nordöstra Europa. Eleverna kom från Sverige, Finland och olika delar av Nato. Även den brittiske chefen för staben, COM ARRC, deltog när han tog

emot den så kallade ”decision brief:en” av eleverna i slutet av kursen. COM ARRC delade också med sig av sina erfarenheter i en diskussion på mässen en av kvällarna.

De svenska deltagarna fick nya verktyg med sig tillbaka till divisionen, att använda i den egna planeringen i en brigad- eller divisionsstab, berättar Rickard Johansson.

– Kursen gav oss en fantastisk möjlighet att förstå Natos planering på högsta taktiska nivå. Vi använder oss av Nato App-28, som är grunden för den högre taktiska planeringsmetoden och inriktningen är att vi ska använda App-28 inom ramen för vårt eget stabsarbete.

– Utbildningen är viktig och jag hoppas att Swedint kan fortsätta med NLTPC-kursen.

Avsikten är att kursen ska genomföras två gånger per år och nästa kurstillfälle är 10–21 juli. ◀

HÖGRE CYBERBEREDSKAP

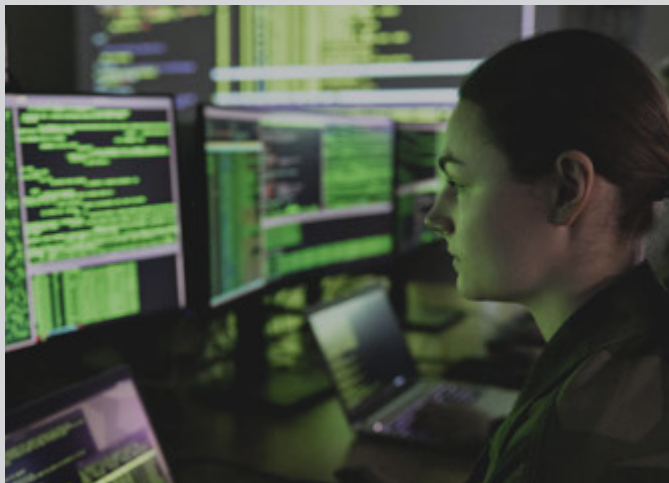
I och med att ansvaret för cyberförsvaret vid årsskiftet flyttades till Försvarsstaben stärks den växande förmågan väsentligt.

SOM CHEF FÖR nyinrättade strategienheten på Försvarsstaben har Johan Pekkari ett särskilt ansvar för cyberförsvarssektionen, som vid årsskiftet fördes över från cio-avdelningen. Samtidigt har den funktion som kallas Cert, Computer emergency response team, flyttat från It-försvarsförbandet i Enköping till Högkvarteret och just Försvarsstaben.

– Det är naturligt och i praktiken nödvändigt att placera Cert centralt, inte minst eftersom vi går från ett till två it-försvarsförband, där det andra etableras i Linköping, säger Johan Pekkari.

Cert-funktionen svarar främst för den militärstrategiska cyberlägesbilden, som sammanställs veckovis utifrån rapporter från bland annat it-försvarsförband och externa partner som MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och teleoperatörer. Förändringen ger Försvarsmakten en mer detaljerad militärstrategisk lägesbild och en högre beredskap för att hantera incidenter i cyberdomänen.

Även om Johan Pekkari chefar över flera avdelningar med uppgifter kring planering och utveckling, pratar han just nu helst om cyberförsvarssektionen. Möjligen för att det är det området som befinner sig under starkast utveckling. När det andra it-försvarsförbandet etableras i Linköping i maj sker det efter att antalet utbildningsplatser för värnpliktiga cyber-

Samordningen av Sveriges cyberförsvaret stärks genom placering av Cert-enheten på Försvarsstaben.

soldater fördubblats. Under 2022 startades en utbildning för specialist-officerare med i riktning mot cyberförsvaret. Och det planeras för ett tredje it-försvarsförband inom några år.

– Den här kraftfulla tillväxten tar förstås tid och kräver utveckling av både personal och materiel. Samtidigt måste cyberförsvaret agera skarpt varje dag, vilket gör uppgiften minst sagt utmanande.

BREDARE BETYDELSE

EFTER BARA TVÅ veckor på jobbet har Johan Pekkari förvisso ännu inte hunnit sätta sig in i alla detaljer. Men från sin tidigare roll som ställföreträdande chef för Ledningsstabens inriktningsavdelning har han en omedelbar, övergripande

Generalmajor Johan Pekkari.

förståelse för cyberområdets betydelse för helheten. Och förändringen som på papperet bara ser ut som en flytt från en stad till en annan rör inte bara Försvarsmakten, understryker han. Genom att Cert-enheten placeras centralt ökar också möjlig-

ten till samordning med andra Cert-avdelningar, exempelvis hos MSB, och även med Nato.

– Cyberdomänen berör så många delar av samhället, varför det är nödvändigt att löpande utveckla samarbetet med andra aktörer i samhället. Här har Cert en viktig funktion genom att vara kontaktytan mellan Försvarsmakten och externa parter. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/**
Fst Komm

STORÖVNING MED VÄRDLAND

Roger Djupsjö, planeringsofficer, leder en genomgång inför övningen.

Mellan den 17 april och 11 maj övar hela Försvarsmakten tillsammans med 14 nationer och stora delar av civilsamhället. Övningen bygger på ett scenario där Sverige utsätts för ett väpnat angrepp.

DEN 24 APRIL KOMMER kriget till Sverige. Dagen har föregåtts av en veckas instabilitet i samhället; på sina håll otjänligt dricksvatten, svårigheter att få ut kontanter och svajig elförsörjning. Mobilisering av såväl anställd personal hos Försvarsmakten som värnpliktiga genomfördes i mitten av april. Den 24 april kommer så regeringens beslut med påföljande order från ÖB: Inta skärpt beredskap!

Så inleds den mest omfattande försvarsövningen som genomförts, den tre veckor långa Aurora 23. Närmare 30 000 personer

deltar. Utöver nära nog samtlig svensk militär även förband från 14 andra nationer, och inte minst ett stort antal civila aktörer.

– Det stora internationella deltagandet är en av de saker som utmärker den här övningen, säger övningsledaren brigadgeneral Stefan Andersson.

Aurora 23 liknar i många avseenden den motsvarande övning som skulle genomförts 2020, men som fick flyttas fram på grund av pandemin. Även den övningen planerades med tanke på ett stort internationellt deltagande och Stefan Andersson förklarar att den internationella aspekten är viktig av flera skäl.

– Främst helt enkelt för att flera av de nationerna som kommer ska stödja oss i händelse av ett skarpt läge. Vi måste öva såväl världsstöd, alltså hur vi tar emot hjälp från andra nationer, som samarbete på alla ni-

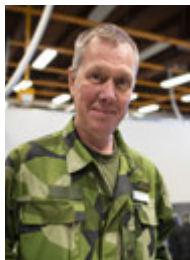
våer, från stabsarbete till strid. Men övningen skickar också en viktig signal om att vi är en trovärdig säkerhetspolitisk aktör, säger han.

INLEDER MED SABOTAGE

VI TRÄFFAR HONOM under ett möte på Ledningsregementet, med representanter för alla deltagande enheter. Under det tre dagar långa mötet går man bland annat igenom övningsdag för dag. På en gigantisk karta placeras markörer ut som visar var olika förband och enheter kommer att befinna sig vid olika tidpunkter, var förflyttningar och övningsmoment kommer att ske.

I korthet följer övningen ett scenario där motståndaren inleder med en rad subversiva operationer, alltså störande och saboterande aktiviteter i samhället, och sedan genomför väpnade attacker. Övningen sker över hela Sverige men med en koncentration till de södra delarna, inklusive Gotland.

De moment som övas rör allt från transporter till strid

Brigadgeneral Stefan Andersson.

SSSTÖD I FOKUS

HELA SVERIGE ÖVAR

Aurora 23 sker i huvudsak i de södra delarna, men moment genomförs över hela landet. Här ser du ett urval.

1. Beredskapshöjning och aktivering, mobilisering
2. Vårdlandsstöd med transport
3. Sjöfartsskydd
4. Kustförsvaret och gemensam sjömålsstrid
5. Markstrid mot luftlandsatta förband
6. Luftförsvaret
7. Skydd av Gotland
8. Skydd av Norrland
9. Skydd av Oskarshamn

på marken, till sjöss och i luften. Inledningsvis ska exempelvis amerikanska förband med materiel förflyttas från gränsen till Norge i höjd med Trondheim ner till södra Sverige. I Västerhavet och i Östersjön övas kustförsvaret och i södra Sverige deltar bland annat brittiska, finska och amerikanska enheter i luftförsvaret när polskt flyg attackerar.

För första gången under en övning ska moraliska aspekter studeras, för att skapa en bild av hur människor agerar och reagerar i en sådan ”skarp övning” som Aurora 23 är.

Planeringen bygger på den uppskjutna Aurora 20. Det säkerhetspolitiska läget och det faktum att Sverige är på väg in i Nato har inte nämnvärt påverkat utformningen, säger Stefan Andersson. Men han understryker att Försvarsmakten på mycket kort tid kan växla från övning till skarpt läge om så skulle krävas. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/**
FST Komm

DRÖNARHJÄR

NIKLAS EHLEN/FORSVARSMAKTEN

UAV 03, även kallad Örnen, köptes in 2011 främst för Afghanistan-insatsen. Den kom även att användas i Mali.

TAT

ALDRIG TIDIGARE HAR drönare haft en så stor betydelse i krigföring som i Ukraina. Det rör sig om allt från stora, dyra militära farkoster till små, modifierade, billiga kommersiella modeller som används såväl till regelrätta attacker som till spaning. FOI konstaterar i en rapport att kriget har blivit det stora genombrottet för drönare i ett storkrig. Och när ÖB formulerade sitt militära råd till regeringen i november lyfte han upp detta som ett område där Försvarsmakten behöver öka utvecklingstakten.

Försvarets Forum besökte

själva drönerhjärtat i Försvarsmakten, Flygenheten på K 3 i Karlsborg, för att få en bild av hur vår egen drönerförmåga ser ut i dag och åt vilket håll den utvecklas.

KARLSBORG, FLUGEBY DEN 25 JANUARI KL 10.30

DEN NOLLGRADIGA VINDEN som drar över fältet når kulingstyrka i byarna. Hade den varit bara lite starkare hade hemvärnsmännen som står i ring bakom den vita Toyota Landcruisern suttit i värmen i en lektionssal nu. De små flygfarkosterna som vilar på grå Peli-väskor i gräset tål nämligen inte starkare vind än så.

DE SER MER ÄN FIENDEN VILL OCH GER FÖRBANDEN PÅ MARKEN AVGÖRANDE ÖVERTAG. I FOLKMUN KALLAS DE DRÖNARE OCH FLYGENHETEN PÅ K3 ÄR FÖRSVARSMAKTENS NAV FÖR ALLT SOM HAR MED FÖRMÅGAN ATT GÖRA.

En av männen i ringen, Per Widén, står strax vid sidan av och fingrar på den svarta lådan han har hängande i en rem från halsen. Lådan är manöverenheten till drönaren som strax ska upp i luften.

Per arbetar på Hemvärnets stridsskola och ansvarar för införandet av det nya flygsystemet, som kallas UAV 06, i hemvärnet. Eller egentligen MRPAS UAV 06. MRPAS står för Mini remotely piloted aircraft system och är Försvarsmaktens samlingsnamn på mindre drönare. Tanken är att även armén, marinen och möjligen flygvapnet ska börja använda den lilla quadroktopern. Men

Före dagens pass får hemvärnsmännen en genomgång av grundläggande säkerhetsregler.

Hemvärnet är alltså först.

– Det här förändrar vårt sätt att strida och blir förstås också en stor hjälp i sökinsatser och vid exempelvis skogsbränder, säger han.

Strax är det dags för take-off. Per placerar quadrokoptern, som också kallas Skatan, på gräsytan några meter framför sig och får sedan instruktioner av en av Flygenhetens instruktörer. Att flyga en drönare av den här sorten är inte särskilt svårt. Lektionen handlar om att lära sig grundläggande hantering av systemet och exempelvis hur man får manicken att flyga till en speciell punkt i luftrummet och sedan återvända till piloten och landa.

– Svårigheterna handlar mer

om att hålla koll på hur den rör sig, i synnerhet om det finns andra flygfarkoster i närheten, berättar Styrbjörn Ekman från Västernorrlandsgruppen i Härnösand.

Det är den andra veckolånga utbildningen i UAV 06-systemet som Flygenheten på K 3 i Karlsborg genomför. Enheten är sedan 1996 Försvarmaktens nav för all verksamhet som har med UAV:er att göra. Eller TUAV, kanske. Eller snarare RPAS. Förvirrad? Nicklas Fredriksson, chef för Flygenheten, medger

att det ibland blir lite rörigt med alla förkortningar. Men så här ligger det till. UAV står för unmanned aerial vehicle, TUAV för Tactital unmanned aerial vehicle, och RPAS utläses remotely piloted aircraft systems.

– Nu använder vi RPAS som ett samlingsbegrepp, bland annat eftersom det är mer specifikt och beskriver att det rör sig om en flygfarkost som faktiskt styrs av en person, säger Nicklas.

Den lilla UAV 06 som hem-

”Svårigheterna handlar mer om att hålla koll på hur den rör sig, i synnerhet om det finns andra flygfarkoster i närheten.”

UAV 06 startas från handen, med handflatan uppåt och utsträckt arm. Quadrokoptern kommer från franska tillverkaren Parrot.

UAV 06 tål trots sin minimala storlek skapligt hård vind.

Per Widén arbetar på Hemvärnets stridsskola, utvecklingsavdelningen.

UAV 05, Korpen, SRPAS – kärt barn och så vidare – har en räckvidd på två mil och har flugit i Försvarsmakten sedan 2013.

värnspersonalen just nu lär sig hantera på fältet i Flugebyn några kilometer från flottiljomsrådet (tidigare F 6) i Karlsborg, är det senaste tillskottet i Försvarsmaktens RPAS-arsenal och även den minsta varianten. Den kan närmast beskrivas som en flygande kikare, som exempelvis ska kunna användas av en plutonchef under pågående strid för att få aktuell information om var fienden befinner sig och hur terrängen ser ut.

Fast det är värt att notera att det inte är plutonchefen själv som ska vara piloten. Trots att det rör sig om en liten drönare som i praktiken ”vem som helst” kan flyga, gäller samma strikta regler för flygverksamhet som för vilka flygfarkoster

”Det finns ett akut hot mot dem. De behöver vår hjälp. Vi blir med ens klarvakna och ger oss ut till markkontrollstationen.”

som helst i Försvarsmakten. Bland annat av det skälet behövs särskilt utbildade piloter, kallade befälhavare.

– För vår del inom hemvärnet ser jag att en pluton kommer att ha två eller tre befälhavare. Och det rör sig om både bevaknings- och insatsplutoner, säger Per Widén på Hemvärnets stridsskola.

– Förstås kommer vi även att ha stor nytta av UAV 06:an på underrättelsekompanier och även i vissa funktionskompanier.

KARLSBORGS FLYGPLATS DEN 25 JANUARI KL 13.25

– DET ÄR KOLSVART ute och klockan inte mer än strax efter två på natten när vi väcks. Vi har en patrull ute och tydligen finns ett akut hot mot dem. De behöver vår hjälp. Vi blir med ens klarvakna och beger oss ut till markkontrollstationen.

Nicholas Jacobsson är pilot på UAV 03-systemet (Örnen). Han står i en hangar på Karlsborgs flygplats, intill en container, och minns natten i Afghanistan när han arbetade

Linus Borg, gruppchef på 320:e skvadron som svarar för underhåll.

Nicholas Jacobsson på pilotplatsen i markkontrollstationen.

som sensoroperatör – alltså den som styr kameran på det lilla fjärrstyrda flygplanet. Efter den abrupta väckningen gick det fort, berättar han. Bara 40 minuter senare närmade sig den ljusgrå flygmaskinen området där patrullen hade blivit omringade av ”insurgenter”, som han kallar dem. Fiender, i klartext.

– Jag såg på skärmen där jag satt bredvid piloten hur de började dra sig undan när vi närmade oss. UAV 03:an är ju inte särskilt tyst och de hörde att den var i luften ovanför dem.

I dag är han alltså själv pilot på systemet som infördes 2011. Han hade egentligen inte tänkt

UAV 03 Örnens flyger på högoktanigt flygbränsle. Tankarna rymmer 44 liter och ger en räckvidd på tolv mil. Motorn är en wankelmotor på 38 hästkrafter.

att bli pilot, men när han kom tillbaka från Mali-insatsen prövade han att göra pilottesterna som krävs – och klarade dem.

Flygplanet är avsevärt större än den lilla quadrokoptern UAV 06. Och även om både varianterna populärt kallas drönare har de inte mycket gemensamt, något som understryks av det faktum att det krävs ett och ett halvt års utbildning för att bli certifierad pilot på UAV 03-systemet.

– Den grundläggande flygutbildningen sker på flygskolan tillsammans med andra piloter i Försvarsmakten, förklarar Nicholas.

Själva flygningen av en UAV 03 är inte särskilt krävande för

piloten. Tekniken gör det mesta. Förarens uppgift är främst att ange hur högt planet ska flyga, och vart. Nicholas jämför det med att flyga ett vanligt flygplan på autopilot, då man i princip bara behöver ange höjd och kurs. Även landningen sker automatiskt.

Och det är naturligtvis inte flygningen eller ens själva flygplanet som är poängen med UAV 03. Det är sensorn, alltså den kamera som ger förbandet på marken en bild av områden i en radie på upp till sex mil, som gör det väsentliga jobbet. I en container som placeras intill markkontrollstationen sitter personal som dels talar om för sensoroperatören vad de ska

FÖRSVARSMAKTENS DRÖNARE

» **UAV 03 Örnen.** Drivs av en förbränningsmotor och har en räckvidd på tolv mil. Startas från en tolv meter lång ramp. Väger cirka 100 kg. Är en TRPAS (Tactical remotely piloted aircraft).

» **UAV 05 Korpen.** När cirka två mil och drivs av en elmotor. Startas genom att den kastas iväg och väger ungefär sju kg. Är en SRPAS (Small remotely piloted aircraft).

» **UAV 06 Skatan.** Quadrokopter (fyra rotoror istället för vingar). När cirka två km. Väger ungefär 0,5 kg. Är en MRPAS (Mini remotely piloted aircraft).

Så används de

» **Eldledning.** Exempelvis hjälpa till med att leda indirekt eld genom

måluttag och eldreglering av verkanseld. Vissa system kan prata direkt med skjutande förband och skicka koordinater. Även s.k. BDA (Battle Damage Assessment) kan genomföras.

» **Spaning/underrättelse.** Det är den mest använda funktionen i Sverige där systemen bidrar med att svara på spaningsfrågor dels i ett förberedande skede, dels under strid. Detta sker främst med de större systemen och involverar särskild personal som analyserar videoflödet.

» **Kontroll av egna försvarsställningar.** Hur väl syns man från fiendens håll? Är exempelvis maskeringen av försvarsställningen tillräcklig? Finns IR-tåligt maskeringsnät – som inte släpper ut så mycket värme och

därmed minimerar risken för upptäckt med värmekameror?

» **Sambandsrelä** för markförband.

» **Direkt bekämpning** med drönare är något som Sverige inte har men även denna funktion finns i systemet.

DET HÄR GÖR FLYGENHETEN PÅ K3

Utbildning

» **personal på TRPAS-system (UAV 03).** Utöver piloter inkluderar detta även bland annat inhämtningsledare, bildanalytiker, sensoroperatörer och flygunderhållspersonal.

» **piloter inom SRPAS (UAV 05).**

» **instruktörer på MRPAS (UAV 06).** Dessa utbildar i sin tur personal på de egna förbanden.

Utveckling av UAV-förmågan i samarbete med Markstridsskolan och FMV.

Underhåll Ett system som UAV 03 kräver underhåll enligt samma strikta regler som övrigt militärflyg.

FÖRKORTNINGSELDORADO

UAV. Unmanned aerial vehicle.

TUAV. Tactical unmanned aerial vehicle.

RPAS. Remotely piloted aircraft system.

TRPAS. Tactical remotely piloted aircraft system.

SRPAS. Small remotely piloted aircraft system.

MRPAS. Mini remotely piloted aircraft system.

leta efter, dels analyserar den videoström som kommer in från den flygande kameran.

Erik Abrahamsson är heltidsanställd soldat och har jobbat som underrättelseassistent i den så kallade inhämtningscontainern i tre år. Han lockades hit av möjligheten att få arbeta med underrättelser och bidra till att lägga de pussel som ger förbandet på marken bästa möjliga förutsättningar att genomföra sina uppdrag.

– Tjänsten som underrättelseassistent är väldigt mycket här och nu under ett pass, förklarar han.

– Att ständigt se vad som händer på skärmen och identifiera sådant som är värdefullt,

”Tjänsten som underrättelseassistent är mycket här och nu – att följa det som händer på skärmen och hitta sådant som är värdefullt.”

och rapportera vidare till inhämtningsledaren.

Ett annat skäl till att Erik valde det här jobbet är möjligheten att kunna söka vidare för att fördjupa sina kunskaper och färdigheter inom just underrättelsearbete.

De små, ljusst blågrå flygplanen som står på golvet i hangaren ska snart pensioneras, liksom rampen som planet startar från, och de två containrarna som utgör arbetsplatserna för pilot, sensoroperatör och

analytiker. Planen har flugit sedan 2011, främst i internationella insatser. Den tekniska utvecklingen gör att de nu är föråldrade.

– FMV har precis fått i uppdrag att inleda upphandling av ett nytt system, UAV 07. Det blir förmodligen större maskiner med ökad räckvidd och bättre anpassade till det nordiska klimatet och våra nationella uppgifter, berättar Nicklas Fredriksson, Flygenhetens chef. ◀

SÅ FÖDDES FÖRSVAR

1995 Arméns underrättelseskola (AUUndS) hade sedan mitten av 1980-talet genomfört diverse försöksverksamheter inom området. Fokus var inte inledningsvis kopplat till just obemannade farkoster utan mer generellt vad man skulle vinna på att ha en spaningsplattform i luften som "såg allt".

1992 anskaffades ett brittiskt system kallat "**Sprite**". Det skulle utgöra någon form av erfarenhetsuppbyggnadssystem. Dock var systemet rent tekniskt i sin linda varför det egentligen inte gav några svar. Man satsade istället på att utveckla metoder för hur informationen skulle tas omhand och bearbetas. Då användes ett **bemannat sportflygplan** med en styrbar sensor.

1996–1998 Projektet överförs till K 3 med uppgiften att bedriva

organisations- och metodförsök inför anskaffning av RPAS (UAV-system) till lägre taktisk ledningsnivå.

En rad värnpliktiga utbildades som piloter. I utbildningen användes **vanliga modellflygplan**. Tron var att ett kommande system skulle kräva en extern pilot som via en handkontroll skötte start och landning samt en intern pilot som satt i en ledningscontainer och flög själva uppdraget.

1999 Beslut togs 1997 som innebar att armén skulle anskaffa så kalla **taktisk RPAS (UAV-system)**, ett system till varje fördelningsunderrättelsekompani (föregångare till dagens underrättelsebataljon).

Det franska UAV-systemet **Sperwer** levererades till armén och K 3 i juni 1999, och fick namnet **UAV01 Ugglan**. Arbetet vid K 3 fokuserades inledningsvis

på att få systemet att fungera inom ramen för krigsförbanden. Det innebar bland annat att ta fram och skapa:

- » Utbildning för alla nya roller (bland annat piloter, sensoroperatörer, bildtolkar, inhämtningsledare, tekniker, chefer)
- » Metoder för inhämtning, bearbetning och rapportering
- » Metod för ledning av bekämpning (främst indirekt eld)
- » Fungerande koncept för logistik

Väldigt kort efter det att systemet levererats till K 3 stod det klart att förutsättningarna för att få flyga med systemet inte var omhändertagna under anskaffningsprocessen. Av regulatoriska skäl blev det mer eller mindre tvärnit och enda

UAV-familjen UAV 05 A och B samt UAV 03 i Mali.

UAV 03 i Afghanistan.

UAV 02.

MAKTENS DRÖNARE

platsen där flygning var tillåten var övningsfältet Vidsel.

2006 erhöles formellt tillstånd att bedriva militär luftfart.

2006 UAV01 täckte bara en del av behovet. Det behövdes något på lägre stridsteknik nivå, och som var mer lätthanterligt. Därför anskaffades **UAV02 Falken**.

2008 UAV02 införs inom ramen för insatsen i Afghanistan. Systemet är sedan operativt där fram till maj 2013.

2010 UAV01 avskaffas och ska ersättas av nytt taktiskt system, **UAV03 Örnen**.

2011 UAV03 anskaffas tidigt 2011 och var operativt i Afghanistan från augusti det året till i början av 2013.

Under 2011 stod det klart

att det behövdes en ersättare till UAV02. Detta projekt fick arbetsnamnet UAV05.

2013 UAV02 ersätts av UAV05. Systemet innehöll under de första åren två olika typer av farkoster; UAV05 A Svalan (tidigare benämnd UAV04) och UAV05B Korpen. Svalan som var betydligt mindre än Korpen, avvecklades dock som system 2019

UAV05 Korpen består numera av endast en farkosttyp. Systemet i sig flygs av ett stort antal länder och är mycket beprövat. UAV05 finns på ett flertal förband inom armén och marinen. Fler förband kommer sannolikt tilldelas systemet under de kommande åren.

2015 Insatsen i Mali påbörjas och inledningsvis flyger både UAV03 och UAV05 inom ramen för Minusma. UAV03 flyger i Mali fram

till november 2017 och UAV05 fram till december 2022.

2016 UAV05 genomgår en teknisk uppdatering vilket ger både längre flygtid, bättre sensorer och längre räckvidd.

2020 Kravspecifikationen för en ersättare till UAV03 Örnen tas fram. Arbetsnamnet är **UAV07 Tranan** och ska införas med början 2025/2026.

2021 Tankar runt ett ännu mindre system och i större volymer konkretiseras. **UAV06 Skatan** föds och metodförsök kopplat till mekförbanden påbörjas under 2022.

2023 **MRPAS** (UAV06) införs på hemvärdet.

FOTO PÅ UPPSLAGET: FÖRSVARSMAKTEN

UAV 01 Ugglan i Vidsel runt år 2000.

Det engelska UAV-systemet Sprite.

Värnpliktsutbildning med radiostyrda modellflygplan cirka 1996 i Karlsborg.

TOTALFÖRSVAR

”STARKARE ÄN MÅNGA TROR”

Bilden av Sveriges totalförsvar målas ofta i dämpade färger. Men är det verkligen rättvisande? Vi frågade Michael Malm på Försvarsstaben.

ARTIKELN I DEN stora dagstidningen är långt ifrån unik. Den beskriver högljutt ett civilförsvar i skriande behov av upprustning och förstärkning. Ett återkommande tema i såväl dagspress som annan media, i synnerhet under det senaste året. Och rätteligen så, inser Michael Malm. Men han klickar bort texten med en lätt suck efter att ha läst knappt hälften. I sitt jobb på avdelningen för Totalförsvar och samhällsplanering på Försvarsstaben, vet han mer om tillståndet hos Sveriges totalförsvar än de flesta. Han håller inte alltid med om den negativa bild som målas upp

– Missförstå mig rätt, den utveckling av totalförsvaret som pågår är högst motiverad och nödvändig. Men läget är faktiskt inte så illa som det ibland kan verka.

Och framför allt, hävdar han, är bilden som målas upp ofta besvärande ensidig. Michael Malm menar att Sverige har nära nog ööverträffat goda förutsättningar för ett robust totalförsvar.

Michael Malm,
Försvarsstaben.

ÅTERAKTIVERING AV CIVILPLIKTEN

TOTALFÖRSVAR INNEFATTAR allt det ett land gör för att förbereda sig för krig, såväl militärt som civilt. Sedan 1995 är alla medborgare mellan 16 och 70 år skyldiga att bidra till totalförsvaret, genom den så kallade totalförsvarsplikten. I denna ingår värnplikten och i början av januari fick MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) i uppdrag av regeringen att utreda hur civilplikten ska kunna återaktiveras. Inledningsvis handlar det om att utbilda och krigsplacera personer inom den kommunala räddningstjänsten.

– Men det civila försvaret inkluderar alltså utöver enskilda medborgare även myndigheter, näringsliv och civilsamhället, förtydligar Michael Malm.

När han talar om Sveriges unika förutsättningar för ett robust totalförsvar lyfter han fram sådant som att landet är en rättsstat, en stabil demokrati med låg grad av korruption och inte minst att medborgare hy-

ser ett högt förtroende för myndigheter. Och ett ”flexibelt och diversifierat näringsliv”, som Michael Malm uttrycker det, bidrar bland annat till försörjningssäkerhet samhället.

Sveriges historia av föreningsliv är en annan bärande del.

– Vi är ett av de mest välorganiserade länderna i världen, mycket tack vare arbetarrörelsen, frikyrkorörelsen och nykterhetsrörelsen som växte fram i slutet av 1800-talet. De drev sina frågor i föreningsform och blev en skola i demokrati, i hur man organiserar sig, hur man löser problem och fattar beslut.

Folk är med andra ord vana att organisera sig, något som är avgörande för att ett samhälle ska kunna hantera krissituationer, understryker han.

OLIKA LÖSNINGAR FÖR OLIKA TIDER

DÄRMED INTE SAGT att det inte finns brister. De ambitioner som finns kring förstärkingar av civilförsvaret är som sagt högst motiverade och nödvändiga. Bland annat för att stärka sådant som tillgången på livsmedel, läkemedel, drivmedel och andra förnödenheter i krislägen. Liksom en förstärkning av elförsörjningssystemet och annan infrastruktur.

– Alla de områdena har genom alla tider adresserats på något sätt. Sen har man löst dem lite olika från tid till annan. Jag tror att vi exempelvis 1943 var självförsörjande och kunde klara oss i sex månader, delvis på grund av att jordbruket såg helt annorlunda ut. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/
FST Komm**

Genom återaktivering av civilplikten kan exempelvis räddningstjänsten förstärkas vid kris och krig. Bilden är från en övning i civil och militär samverkan 2019.

FÖRSVAR PÅ TVÅ BEN

» **Totalförsvaret:** All verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militärt försvar och civilt försvar.

» **Militärt försvar:** Försvarsmakten inklusive Hemvärnet samt ett antal andra myndigheter som har till huvuduppgift att stödja det militära försvaret. Försvarsmakten

försvaret vårt territorium och våra gränser.

» **Civilt försvar:** Hela samhället och alla de funktioner som måste fungera även under krig. Arbetet syftar till att skydda civilbefolkningen och att exempelvis sjukvård och transporter fungerar vid krigsfara och krig.

Källa: krisinformation.se

CIVILPLIKT

» **Aktivering av civilplikten** innebär bättre möjligheter att planera och förstärka personalförsörjningen inom specifika verksamheter i landet. På det sättet säkerställs att rätt person finns på rätt plats i totalförsvaret.

» **Genom civilplikten** ges en möjlighet att grundutbilda och krigsplacera personer som

inte annars är verksamma inom ett område.

» **Civilplikten fungerar** på motsvarande sätt som värnplikten. Civilplikten behövs bland annat för att förstärka den kommunala räddningstjänsten som har en mycket viktig uppgift under höjd beredskap.

Källa: MSB

”En försvarsmakt behöver förstå hur en fiende kan använda kulturarvet som en del av krigföringen.”

Anna McWilliams,
FOI.

HALLÅ DÄR ...

... Anna McWilliams på Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) som står bakom rapporten ”Kulturarvets betydelse i krig och konflikt”.

Vad är kulturarv?

– I rapporten utgår jag från materiella kulturarv, som fornlämningar, historiska byggnader, monument eller samlingar i museum eller arkiv.

Vad har kulturarv med krig att göra?

– Det är särskilt utsatt i krig både för sidoskador och som mål i sig själva, trots att det är skyddat enligt internationell rätt. Kulturarv kan exempelvis användas för att nå säkerhetspolitiska och militärstrategiska mål.

Varför har du skrivit rapporten just nu?

– Kulturarvets roll i krig har blivit alltmer uppenbar de senaste åren, särskilt i och med kriget i Ukraina.

Vilka är de tre viktigaste slutsatserna i den?

– Att förståelse för hur kulturarv används i krig är en fråga för hela totalförsvaret. Det kan användas i allt från historieförfälskning och psykologisk påverkan till illegal handel eller skydd av soldater.

– Att hur människor ser på sitt kulturarv påverkar hur resilienta de är mot påverkan/förstörelse på detsamma.

– Att kunskapen om hur det kulturarv som förvaltas i Sverige

kan påverkas eller användas av en fiende i krig är låg och behöver byggas upp.

Vad (och varför) tycker du att Försvarsmaktens personal behöver känna till om frågan?

– Försvarsmakten har ett ansvar för att kulturarv inte skadas under deras övningar eller operationer. Personal ska därför utbildas för att undvika skador.

– Det är även av högsta vikt att en försvarsmakt förstår på vilka sätt en fiende kan använda kulturarvet som del av sin krigföring, genom fysiska skador, psykologisk påverkan eller för att destabilisera återuppbyggnaden efter konflikter. ◀

Text Johan Lundgren/FST Komm

PLIKTRÅDET:

”ÖKAD FÖRSTÅELSE STÄRKER TILLITEN”

Under förra året besökte Pliktrådet alla förband som utbildar värnpliktiga. Här delar en av ledamöterna, Hoa Sjöholm, med sig av några insikter från besöken.

– TILLVÄXTEN SKAPAR uppenbarligen utmaningar. Hos flera förband är exempelvis stödfunktioner som värnpliktskonsulenter och försvarshälsa bristfälliga eller saknas helt. – Vi såg också att arbetsbelastningen för de befälslag som håller ihop värnpliktsutbildningen är hög. Dels för att förband ofta är beroende av specialkompetenser med få instruktörer, vilket skapar problem vid exempelvis sjukdom. Dels är den administrativa belastningen hög.

Hur påverkar de här bristerna värnpliktsutbildningen, tror du?

– Trots begränsade resurser och hög arbetsbelastning ser vi ett stort driv och engagemang hos såväl värnpliktiga som be-

ANNA PALM/FÖRSVARSMAKTEN

Trots utmaningar i den kraftiga tillväxten ser Pliktrådet ett stort driv och starkt engagemang hos såväl värnpliktiga som befäl.

fäl, vilket gör att landets krigsforband ändå fylls med individer som genomfört godkänd värnplikt.

Vad pratade ni om med de värnpliktiga?

– En betydande del handlade om att deras förväntningar från mönstringen inte alltid motsvarades av verkligheten. Vi insåg att det här beror på brister i kommunikationen kring

vad olika befattningar innebär, mellan Plikt- och provningsverket och förbanden.

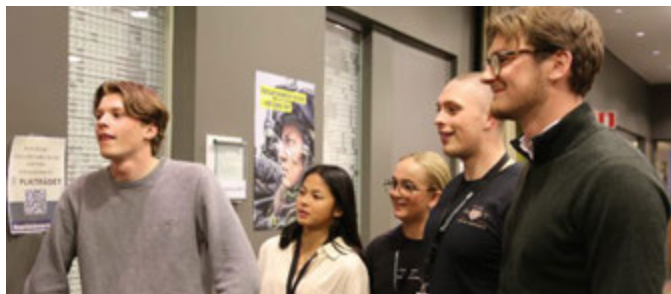
– Vi noterade också att i de fall de värnpliktigas förväntningar stämmer med verkligheten är förståelsen för uppgiften större, liksom tilliten till myndigheten.

Ni har också varit hos FMV för en närmare titt på nya uniformen. Hur var det?

– De nya persedlarna har oneligen potential och vi ser fram emot att såväl de nya uniformerna som det nya kroppsskyddet, som är särskilt anpassat för kvinnor, ska distribueras ut till de värnpliktiga. Samtidigt är det värt att notera att exempelvis hjälm och kängor fortfarande är problematiska.

Vilket är ert samlade intryck av era förbandsbesök?

– Det är uppenbart att den pågående tillväxten innebär nya utmaningar, men vi ser hur såväl värnpliktiga som anställda anstränger sig för att hantera dessa. ◀

FÖRETRÄDER VÄRNPLIKTIGA

Pliktrådet består av fem förtroendevalda före detta värnpliktiga och är det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. I syfte att utveckla verksamheten och i övrigt främja goda utbildningsförhållanden, företräder Pliktrådet Sveriges värnplik-

tiga gentemot myndigheter, politiken och samhället. Ett nytt Pliktråd väljs årligen under Värnpliktskongressen, som 2023 hålls vecka 16.

Pliktrådet 2022–23 består av Hoa Sjöholm (MR M), Hampus Gillström (K3), Kristoffer Loiborg Sjölund (I 19), Majken Hallbygård (A8) och Andreas Ottosson (P7).

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm**

MED ALLA VRED PÅ MAX

NÄR STRIX-GRANATER SLOG NED I KALKSTENEN I SLUTET AV DECEMBER MARKERADE DET STARTEN PÅ EN KRAFTIG, PÅSKYNDAD FÖRSTÄRKNING AV DET MILITÄRA FÖRSVARET PÅ GOTLAND. SKJUTNINGEN SKEDDE UNDER ÖVNINGEN THULE, DEN STÖRSTA SEDAN ÅTERETABLERINGEN AV REGEMENTET PÅ ÖN.

Text & Foto David Carr, Jesper Moldvik

FOTO JESPER MOLDVIK/FÖRSVARSMAKTEN

P18:s senaste tillskott till arsenalen –
granatkastarpansarbandvagn 90 – levererade
de historiska målsökande granaterna.

MULLER I FJÄRRAN bryter tystnaden på det vindpinade fältet Branden på Tofta skjutfält. Kapten Johan Willemo blickar upp mot den glödande decemberskymningen. Någonstans i luften flyger målsökande Strixgranater mot ett mål drygt en kilometer bort från observationsplatsen. Granaterna har skjutits från P 18:s senaste tillskott till fordonsflottan, granatkastarbandvagn 90.

– Det här ett historiskt moment, säger han.

Johan Willemo har väntat länge på nedslaget. Närmare bestämt i 17 år.

– År 2005, innan P 18 lades ned, ansvarade jag för hårdmålsskjutningar här. Jag var med då vi senast bekämpade mål i terrängen med Strixgranater. Nu står jag här igen, säger Willemo.

STORT ÖGONBLICK

SEKUNDER SENARE BRISERAR granaten i luften i ett orange ljus innan den letar sig ned i det uppvärmda plåtmålet. Svart jord och gotländsk kalksten kastas upp i ett rökmoln. Eldledaren Hampus Östlin står på knä och observerar allt genom kikaren. Han och kamraterna i gruppen som ledde in elden är nöjda när momentet är över.

– Det känns stort att själv få vara en viktig del av förmågehöjningen av försvaret på Gotland, säger han.

Ett konkret återtag. Ett av flera exempel på förmågehöjande åtgärder som övningen Thule, som genomfördes i slutet av 2022, resulterade i.

– Med den här övningen har vi verifierat vår förmåga, säger Johan Willemo.

Övningen hade tvingats

FOTO DAVID CARR/FÖRSVARSMAKTEN

Den övade personalen i E-gruppen ur Gotlands regemente som ledde in den indirekta elden på Tofta skjutfält. De skarpa granaterna som ledde in var till understöd för bataljonens anfall i en annan del av övningsområdet.

Stridsfordon 90 under skarpskjutning på Tofta skjutfält.

FOTO DAVID CARR/FÖRSVARSMAKTEN

FOTO JESPER MOLDVIK/FÖRSVARSMAKTEN

Överste Magnus Frykvall, chef för Gotlands regemente, möter upp media under övningen.

Under övningen övades Stridsgrupp Gotlands stab för första gången.

FOTO JESPER MOLDVIK/FÖRSVARSMAKTEN

Eldledaren Hampus Östlin observerar de historiska nedslagen på Tofta skjutfält i samband med att han och kamraterna ledde in eld.

FOTO DAVID CARR/FÖRSVARSMAKTEN

FOTO DAVID CARR/FÖRSVARSMAKTEN

Kaptén Johan Willemo ansvarade för den senaste skjutningen med målsökande Strix-granater år 2005. "Det känns stort att vara med om det igen", säger han.

FOTO: JESPER MÖLDVIK/FÖRSVARSMAKTEN

fram på grund av det försämrade säkerhetspolitiska läget. Rysslands fullskaliga anfall på Ukraina innebär att den pågående återuppbyggnaden av Gotlands regemente snabbas på.

Den forcerade förmågehöjningen på Gotland beslutades av Högkvarteret i april. Den militära tillväxt som var planerad under en tioårsperiod sker nu betydligt snabbare. Övningen är den största för regementet sedan det återetablerades 2018.

– Vi är starkare nu än vad vi var före övningen. Men vi är

Ett inslag under övningens skarpskjutningar var robot 57.

FOTO: DAVID CARR/FÖRSVARSMAKTEN

Armén skickade ett personalbidrag på drygt 70 personer från fastlandet som stärkte upp övningsledningen.

inte färdiga i och med detta. Det här är istället ett tydligt startskott för stridsgrupp Gotlands fortsatta förmågetillväxt. Den är avgörande för att vi självständigt ska kunna försvara Gotland under en längre tid, säger Magnus Frykvall, chef för Gotlands regemente samt stridsgrupp Gotland.

FÖMEDC ÖVADE SJUKVÅRD

DET VAR BEFINTLIGA delar ur stridsgrupp Gotland som övades under perioden. En stridsgrupp kan jämföras med en brigad. Den stora skillnaden är att stridsgruppen är geografiskt avgränsad till att försvara Gotland. Stridsgruppen består, i händelse av krig, av alla de markförband som har till uppgift att försvara Gotland. I övningen var det första gången som stridsgruppens stab övades.

– Det här var ett mycket lyckat startskott, säger Magnus Frykvall.

Den här övningen har gett P 18 effekt på flera nivåer. Från pansarbataljonens slagkraftighet till stridsgruppens stab som för första gången övades. I övningen har även Försvarsmedicinskt centrum deltagit med en kirurgitropp, och övat delar av stridsgruppens sjukvårdskedja.

Allt från grov skånska till bred norrbottniska kunde höras ute i övningsterrängen. Personal ur 15 organisationsenheter, i huvudsak ur armén, bidrog med drygt 70 personer till övningsledningens alla nivåer. Allt från stridsvagnsskjutningar till miljötillsyn kontrollerades och följdes upp av personal från fastlandet, vilket skapade förutsättningar för hela P 18 att öva i sina funktioner. ◀

CIVILA HJÄLTAR

SNÖFEST

När snön faller över flygplatsen på F16 i Uppsala mullrar sopblåsare, snöslungor, frontsopar och whatnot ut på rullbanorna. Allt för att hålla incidentjakten och annat flyg i luften.

KRISTOFFER OLOFSSON

RASMUS FRANSSON är civilanställd så kallad fälthållare och en av dem som sköter snöröjning och annat markunderhåll på F16.

Vad använder ni för maskiner?

– Vi använder bland annat plogbilar med sopblås-maskiner, hjullastare med snöslungor, klappplogar och frontsopar, hjultraktorer med vikplog och snöfräs, friktionsmätningssbil och kombinations-spridare för halkbekämpning.

Hur ofta behöver ni ploga/sopa när det snöar?

– Vid pågående snöfall måste sopblås-maskinerna med plogarna ständigt köra ute på rullbanan.

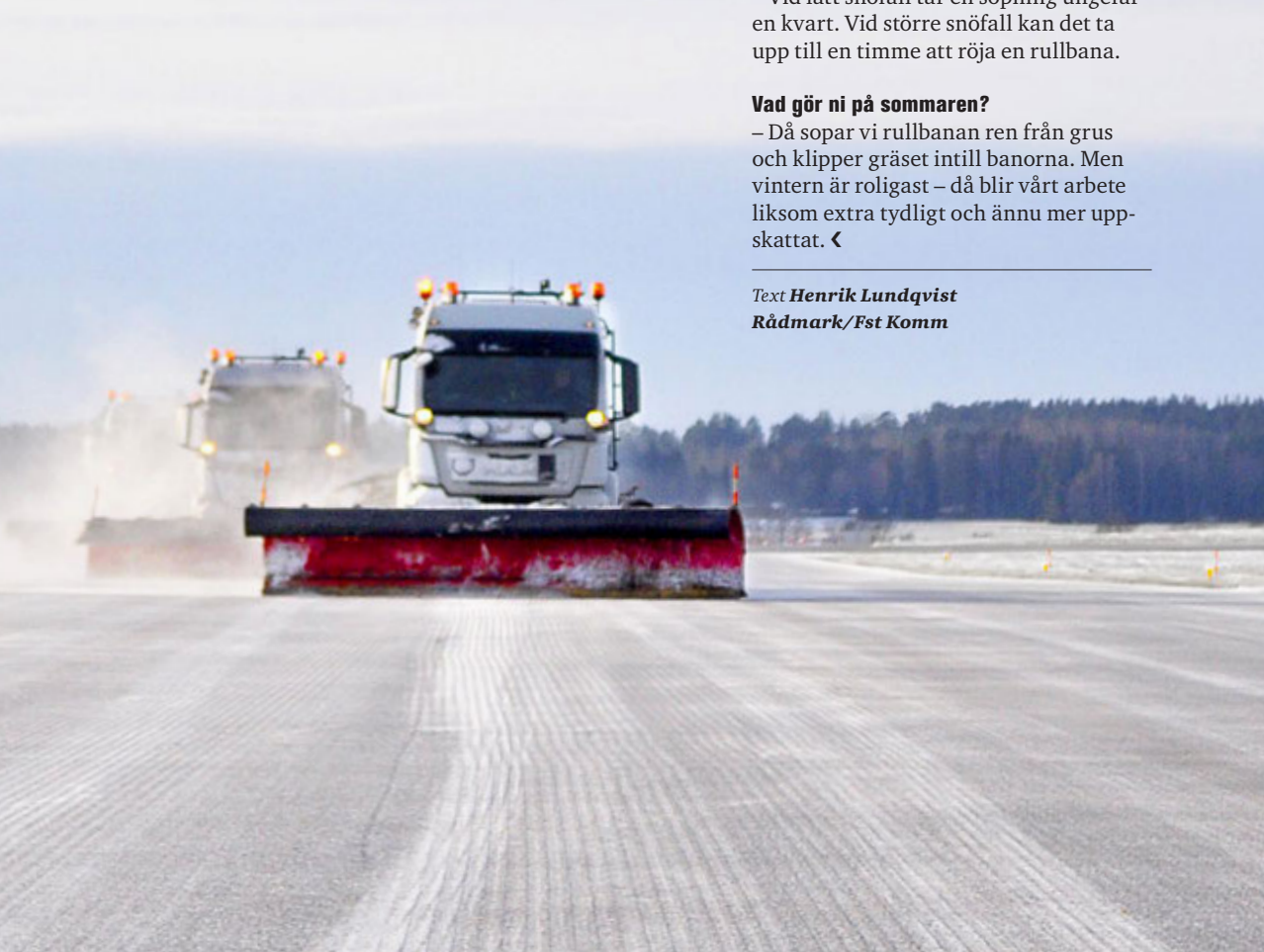
Hur lång tid tar det att sopa rent en bana?

– Vid lätt snöfall tar en sopning ungefär en kvart. Vid större snöfall kan det ta upp till en timme att röja en rullbana.

Vad gör ni på sommaren?

– Då sopar vi rullbanan ren från grus och klipper gräset intill banorna. Men vintern är roligast – då blir vårt arbete liksom extra tydligt och ännu mer uppskattat. ◀

Text **Henrik Lundqvist**
Rådmark/Fst Komm

VINTERUTBILDNING

SÖRLÄNNIN

GAR PÅ GLID

**ÖVNINGSFÄLTET VID K4 I ARVIDSJAUR BJUDER
SPECIALISTOFFICERSKADETTERNA PÅ UTMANINGAR.
HÄR FINNS SNÖ- OCH KÖLDGARANTI FÖR
MILITÄRHÖGSKOLAN HALMSTADS
VINTERUTBILDNING VARJE ÅR.**

Text & foto Anders Fall/MHS

SKOGEN ÄR INSVEPT i ett tjockt lager snö som gnistrar i ljuset av den låga solen. Det är femton grader kallt. Utan skidor eller snöskor sjunker man ner till midjan och man blir lätt nedkyld om man inte rör sig. Kadetterna från Militärhögskolan i Halmstad (MHS H) är här en vecka för att bygga upp vana och få rutiner för att överleva och leda verksamhet i vintermiljö.

– Gör man rätt går allt bra. I dag gjorde jag fel då jag hade värmejackan på mig under ett jobbigt moment. Då blev jag svettig, blöt och kall och var tvungen att byta kläder, säger Edin Curkic, blivande flygtekniker.

Plutonen övar på olika skjutställningar från skidorna, men Edins grupp har möjlighet att värma sig runt elden en stund. Han fortsätter:

– Och att värma vatten har vi fått lära oss. Varm vätska värmer kroppen. Det har varit roligt, kallt och det är skönt att det snart är slut, konstaterar han.

SÄKERHET I FOKUS

UTBILDNINGSFÖRVALTARE Clas Dahl, MHS H, har under många år slipat på vinterutbildningen som ställer höga krav på säkerhet. Det är inte bara kylan som kan ställa till det för en skåning i norr. Att skida med tung ryggsäck kan också innebära skaderisk och benbrott om man är ovan eller trött.

Han står på sin skoter och spanar ut över snötäckta myrar efter grupper av skidande kadetter som tar sig runt på området. Solen håller på att gå ner och temperaturen sjunker i

det ljusblå-rosa landskapet.

– Alla instruktörer har kompetens för att utbilda i vinterklimat och är med år efter år. Vi har god bemanning på plutonerna för att ha hög säkerhet, och har rutiner som bygger vana inom instruktörslaget, säger Clas Dahl.

Denna dag skidar alla kadetter tillbaka till K 4 från övningsområdet. Det är en sträcka på två mil och på vägen ska en serie uppgifter lösas. De ska göra upp en eld, hantera kraftig nedkyllning och genomföra sjukvårdsmoment. Dagen bjöd på minus fyra grader och konstant snöfall. Glidet under vita blixten kunde varit bättre, vittnade många om.

”JOBBIGT MEN KUL”

ELIN LARSSON SKIDADE främst i en av grupperna.

– Det är kallt när vinden biter i. Som skåning trodde jag att utbildningen skulle vara jobbigare än vad den var men det har gått bra, säger Elin Larsson som aldrig åkt längdskidor förut.

En efter en passerar grupperna. De startar i mörker och det hinner bli mörkt på nytt innan de kommit fram till Norrlands Dragonregemente.

– Det är såklart jobbigt men man har ju kul. Man måste tänka på att vara aktiv, byta strumpor, dricka varmt och det där de tjatar om jämnt. Man märker att det funkar, säger Elin Larsson som ska fortsätta utbilda sig till flygledare.

Chefen för Militärhögskolan Halmstad, överste Fredrik Zetterberg, passade på att besöka kadetterna under vinterutbildningen:

– Vinterutbildningen som i

Utöver kyla och snö var mörkret en utmaning för kadetterna från Militärhögskolan i Halmstad. Den två mil långa skidmarschen både startade och slutade med solen under horisonten.

år genomförs med 130 elever är viktig. Det är en del i att bli specialistofficer, betonar han. Alla befäl ska ha förmåga att leda och genomföra verksamhet i alla väder och klimat i hela vårt land.

Vinterutbildningen har, menar Clas Dahl, många positiva bieffekter på kadetterna. Många har inte upplevt något liknande och växer av att klara av förhållandena.

– När man är här kan man uppleva att allt är riktigt jobbigt och ofta tar dubbelt så lång tid att genomföra. Man får värdefull självkänedom av det. ◀

Kadett Edin Curcic gjorde misstaget att klä sig för varmt under ett av momenten.

Skåningen Elin Larsson utbildar sig till flygledare och hade aldrig åkt skidor innan hon kom till Arvidsjaur och vinterutbildningen.

Utbildningsförvaltare Clas Dahl (till vänster) ansvarar för vinterutbildningen.

Efter de två milen på vita blixten återstod bara vapenvård innan kadetterna återvände till sydliga breddgrader.

ENSKILD INSATS STÄ

INGA VAPEN, INGET SKYDD. LÅNGT FRÅN DEN RELATIVA TRYGGHETEN I SVERIGE. ÄNDÅ HAR MÅNGA GENOM ÅREN VALT ATT ÅKA PÅ SÅ KALLAD ENSKILD INSATS UNDER FN-FLAGG. OFTA SOM OBSERVATÖRER, RÅDGIVARE ELLER STABSOFFICERARE.

Tex&foto **Henrik Lundqvist Rådmark/FTS Komm**

FÖRSVARETS FORUM har träffat tre som nyligen kom hem från sina uppdrag. På följande sidor berättar de om uppdrag som inte bara inneburit omväxling i arbetsvardagen, utan framför allt stärkt deras ledarskap.

– Många upptäcker att det också är oerhört utvecklande på ett personligt plan att genomföra ett uppdrag i enskild insats, berättar Jörgen Swennow på Arméstaben.

En enskild insats är oftast på ett år, men kan vara mellan ett halvår och upp till två år. Även om uppdragen varierar rör det sig oftast om observatörsroller eller stabstjänster. Inte sällan en blandning av dessa. Något annat som förenar de olika insatserna är den utpräglat

multinationella arbetssituationen. Samtidigt som det ställer höga krav på ledarskapet hos den som åker innebär det också en sällsynt möjlighet till utveckling som ledare.

I och med avsaknaden av nationellt stöd, skydd, boende och förnödenheter i insatsområdet kan påfrestningar under en enskild insats vara större jämfört med en förbandsinsats, säger Jörgen.

Exempelvis lever FN-observatörer i Kashmir, där Unmogip-insatsen pågår, i en vardag som präglas av åtskilliga vägsräddningar, synnerligen aktiva poliser och tätt återkommande demonstrationer. Brister i infrastruktur är en annan aspekt som inte sällan blir påtagliga i vardagen, med inter-

netkommunikation som ibland bara fungerar sporadiskt och återkommande strömavbrott.

Bara en av de sju insatser som Sverige deltar i under 2023 är en så kallad familjemission, dit alltså familjen kan följa med. Det är NNSC Korea, som Sverige deltagit i sedan 1953. Vid övriga insatser får alltså familjen stanna hemma.

Hur påverkas karriären av att åka på enskild insats?

– Svårt att säga. Förut var det snarast en del av karriären att åka på utlandsinsats, men i dag ser det inte ut så. Jag tror att den största påverkan på karriären har att göra med hur du utvecklas som person och din officersroll genom insatsen, säger Jörgen.

3

6 ENSKILDA INSATSER Under 2023 deltar Sverige i följande insatser

MILITÄROBSERVATÖRER

1. UNTSO

Mellanöstern

I Mellanöstern pågår FN:s äldsta uppdrag – Untso. Deras uppgift är att övervaka vapenstillståndet mellan Israel, Libanon och Syrien samt fredsavtalen mellan Israel, Egypten och Jordanien.

2. UNMOGIP

Kashmir

Unmogip övervakar

vapenvilan mellan Indien och Pakistan längs stillståndslinjen i Jammu- och Kashmirområdet. Insatsen etablerades redan 1949.

3. MINURSO

Västsahara

Två svenska militärobservatörer tjänstgör i FN:s mission Minurso. Sverige har även vid andra tillfällen bidragit med personal i missionen som är en av FN:s äldsta.

STABSOFFICERARE

4. KFOR

Kosovo

Stabsofficerare vid KFOR:s operationsplaneringssektion. KFOR har till uppgift att upprätthålla fred och allmän säkerhet i Kosovo.

5. NNSC

Sydkorea

På gränsen mellan Nord- och Sydkorea övervakar NNSC vapenstillståndet mellan länderna.

Sverige deltar i arbetet sedan 1953 och kontrollerar att det spända läget inte trappas upp.

6. IRAK

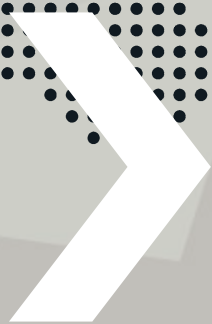
Stabsofficerare i den globala koalitionen militära utbildningsinsats syftande till att stärka den irakiska försvarsförmägan.

RÄCKER LEDARSKAPET

EKONOMI

- » Ordinarie månadslön x 1,3 + 8000 kr, så kallad faktorlön
- » Insatstillägg, varierande beroende på insats (info på Emilia)
- » Utlandstillägg på 3 000 kr per månad
- » Individuellt utlandstillägg på 4 000 kr per månad för den med barn under 18 år
- » Ytterligare ersättningar kan tillkomma beroende på befattning och annat

ELEONOR ERLANDSSON, UNTSO

”Jag vill åka ut igen”

Efter sejouren i Mali visste Eleonor Erlandsson att hon måste ut igen. I somras kom hon hem efter ett år som FN-observatör i Libanon, i UNTSO-missionen.

” Man blir som en familj. Bor nära varandra och är med om mycket tillsammans. Jag tror att blandningen av nationaliteter förstärker det här och det var just den internationella miljön som gjorde att jag sökte mig till ytterligare en utlandsmission, efter att jag varit i Mali 2017. Att det blev just UNTSO beror på att det är en väldigt komplex och intressant konflikt som jag ville lära mig mer om.

Min roll i gruppen under missionen i Libanon var teamleader – gruppchef kan man säga. Det var utvecklande att leda officerare från så många olika nationer utifrån olika bakgrund och kulturer. Vi var 15 militärobservatörer från 12 olika länder i mitt team.

Men först och främst var

jag militärobservatör. Och både under patrulleringarna och de perioder jag var ledig och bodde inne i Tyr slogs jag främst av två saker. Dels hur stor klyftan är mellan fattiga och rika, dels hur fort en situation kan förändras. En annan sak som gjorde särskilt starkt intryck var befolkningens vänlighet och hjälpsamhet. Vid ett tillfälle rasade växellådan på vårt fordon under en patrol-

”VID ETT TILLFÄLLE RASADE VÄXELLÅDAN PÅ VÅRT FORDON UNDER EN PATRULLERING. GENAST KOM MÄNNISKOR FRAM OCH ERBJÖD HJÄLP.”

lering. Genast kom människor fram och erbjöd hjälp, frågade om vi behövde hjälp att laga fordonet och om vi ville ha vatten eller något annat. Trots att de knappt har tillräckligt med resurser till sig själva är de måna om att hjälpa andra runt omkring sig.

Det var långa arbetsdagar med minst sex timmars patrullering och efterföljande

rapportskrivning, och sedan förberedelser för nästa dag. Men det blev aldrig enformigt, eftersom mina uppgifter också innebar utbildning av nya observatörer och en rad andra uppgifter.

Kontakten med Sverige var ganska sporadisk. Internetuppkopplingen var inte särskilt stabil i landet och periodvis var tillgången på el inne i Tyr oregelbunden.

När jag kom hem till Sverige kände jag en viss saknad efter livet i missionen. Även man om uppskattar allt man har här hemma, som el, uppkoppling och närheten till vänner och familj, saknar jag människorna jag träffade där.

Jo, jag skulle vilja åka ut igen. Och gärna till Israel eller Syrien, för att bredda min syn på konflikten i mellanöstern. ”

OM UNTSO

»» Untso (United Nations Truce Supervision Organization) är FN:s äldsta uppdrag. Deras uppgift är att övervaka vapenstilleståndet mellan Israel, Libanon och Syrien samt fredsavtalen mellan Israel, Egypten och Jordanien.

I maj 1948 krävde

FN:s säkerhetsråd ett omedelbart slut på våldsamheterna som uppstått efter deras förslag att dela Palestina i två stater, en arabisk och en judisk. Tidigare samma månad hade den israeliska staten utropat sig som självständig och, som följd av det, anfal-

lits av de kringliggande arabstaterna.

För att säkra vapenstilleståndet meddelade FN att det skulle övervakas av deras egna förhandlare och militära observatörer. I juni 1948 anlände de första observatörerna.

Sverige bidrar med sex officerare till den den

operativa styrkan om 150 militärobservatörer.

Observatörernas arbetsuppgifter varierar beroende på placering men handlar i huvudsak om patrullering, inspektioner och att möta lokalbefolkning, politiker och andra nyckelpersoner i samhället.

PETER ERIKSSON, VÄSTSAHARA (MINURSO)

”Trafiken är största risken”

Peter Eriksson var observatör i Minurso-insatsen i Västsahara 2021-22. Det var främst möjligheten att få jobba internationellt i en utmanande miljö som avgjorde hans val.

” Det var aldrig otryggt, kändes aldrig särskilt osäkert. Åtminstone inte militärt, bortsett från det ständiga hotet från minor i området. Däremot kunde trafiken vara riskabel. Många av dem som kommer hit är inte vana att köra bil och det är ganska dåliga vägar. Under mitt år nere i Västsahara inträffade en allvarligare bilolycka, när två av cheferna slog runt med bilen och fick svåra armfrakturer.

Annars var vardagen på teamsajten där vi bodde, ungefär som på en camp i baracker, ganska omväxlande. Trots att vi jobbade varje dag. Vi var 15 observatörer från lika många nationer. Med personal från den marockanska armén som jobbade i köket och så, var vi

totalt runt 30 personer.

Efter en kort genomgång varje morgon åkte vi exempelvis ut på patrull i öknen; vi hade särskilda waypoints som vi skulle fotografera och rapportera om, ofta gamla befästningar. Andra dagar hade vi tjänst på de två små flygplatserna för helikopter respektive fixed wing. När ett plan skulle landa fick vi ofta köra med bilen runt landningsbanan för att skrämma bort

”NÄR ETT PLAN SKULLE LANDA FICK VI OFTA KÖRA RUNT MED BILEN FÖR ATT SKRÄMMA BORT GETTER OCH KAMELER FRÅN LANDNINGSBANAN.”

getter och kameler. Och åter andra dagar handlade mer om utbildning eller administration. Så jag fick absolut omväxling i vardagen.

Det var stor skillnad jämfört med min förra observatörstjänst i Kongo Kinshasa 2017-18, främst på grund av ökenklimatet, som är väldigt olik den tropiska miljön i Kongo. Och läget i öknen gjorde oss ju utsatta och helt

beroende av att logistiken fungerade för leverans av flaskvatten, mat och diesel till kraftverket, exempelvis.

Visst blir man trött efter en tid, lite missionsutmattad, och ser fram emot den första hemresan. Jag hade jobbat fyra månader innan jag kom hem till familjen på leave. Det var naturligtvis oerhört skönt och de 15 dagarna med dem kändes alldeles för kort. Men man är

ju inställd på att man ska iväg igen, så det var faktiskt inget större problem att åka tillbaka. Eftersom det fanns internetuppkoppling på teamsajten kunde jag hålla kontakt med familj och vänner, oftast via WhatsApp. Men hemlängtan och tankar på dem där hemma hör till, jag tror att man behöver det för att orka, helt enkelt. Det är nog jobbigare för dem som är kvar hemma, tror jag.”

OM MINURSO

» Västsahara i nordvästra Afrika är omgivet av Marocko, Mauretanien och Algeriet. Spanien kontrollerade området fram till 1976 men lämnade området efter en långvarig väpnad konflikt med gerillarörelsen Frente Polisario (Frente Popular para la Liberación de Saguia el-Hamra y de

Rio de Oro). Mauretanien och Marocko ryckte in i området och Polisario upptog strid med de nya härskarna.

FN och Organisationen för afrikansk enhet (numera Afrikanska unionen) har förhandlat med Marocko och Mauretanien sedan 1976. 1979 lämnade Maureta-

nien området. En politisk lösning accepterades av parterna 1990 och året efter etablerades Minurso (Mission des Nations Unies pour l'Organisation d'un Référendum au Sahara Occidental) i överenskommelse mellan Marocko och Polisario för att övervaka eldupphör, verifiera reducering av marockansk

trupp i området, övervaka att marockansk trupp och Polisario-trupp stannar inom förutbestämda grupperingsplatser, övervaka frisläppandet av politiska fångar och utväxling av krigsfångar, genomföra ett repatrieringsprogram och organisera registrering av röstberättigade inför kommande val.

JOHAN BERGMAN, KASHMIR (UNMOGIP)

”Bergen lämnade djupast intryck”

Förra gången Johan Bergman var observatör i Kashmir hade han sin fru med sig. Det underlättade när han 2021 åkte iväg för andra gången, då ensam.

Den storslagna naturen är det som har gjort djupast intryck på mig. Miljön, naturen och vägarna i bergen där nere är verkligen fantastiska där ett par av världens största bergskedjor möter varandra. Egentligen hade jag inte tänkt åka tillbaka dit som observatör, utan hade sökt missionen i Västsahara. Men Arméstaben ville annorlunda och skickade mig till UNMOGIP och Kashmir. Och egentligen spelar det inte så stor roll. Även om äventyrskänslan kanske inte riktigt infann sig på samma sätt som första gången, för 15 år sedan.

Jag har varit på totalt fem utlandsinsatser, varav tre kontingentsmissioner. Men det är klart att missionen i Kashmir

ändå var en stor upplevelse, något helt annat än den vanliga tjänsten hemma.

Själva uppdraget var ganska odramatiskt. De flesta dagar patrullerade vi i våra Landcruisers eller upprättade observationsplatser längs ’line of control’ - stilleståndslinjen mellan Indien och Pakistan i Kashmir. Andra dagar ägnade jag mig

”POLITISKT ÄR STÄMNINGEN GANSKA SPÄND OCH DET FÖREKOMMER OCKSÅ ATTENTAT. DEN HOTBILDEN ÄR FÖRSTÅS NÅGOT MAN MÅSTE FÖRHÅLLA SIG TILL.”

åt utbildning eller administration. Upplägget innebär att vi byter område och fältstation flera gånger under året. Det ger ju också omväxling och gör att man får se olika miljöer.

En fältstation ligger oftast i ett pakistanskt brigadhögkvarter, med skydd och bevakning vilket ger en grundtrygghet. Däremot är det ganska mycket oroligheter i samhället, med

många protester mot allt tuffare levnadsvillkor med stigande priser för livsmedel, el och drivmedel. Så politiskt är stämningen ganska spänd – det förekommer också attentat av olika former. Den här allmänna hotbilden är förstås något man måste förhålla sig till.

Mycket har ändrats jämfört med förra gången jag var

här. Det är mer människor, större byar och städer. Men tillräckligt mycket är sig likt för att min fru verkligen skulle förstå vad det innebar när jag berättade vad jag var med om. Eftersom hon ofta varit med om liknande situationer och förstår förhållandena där nere. Det gav en trygghet för oss båda. ”

OM UNMOGIP

» Unmogip (United Nations Military Observer Group in India and Pakistan) övervakar vapenvilan mellan Indien och Pakistan längs stilleståndslinjen i Jammu och Kashmirområdet. Insatsen etablerades 1949.

Mellan 1947 och 1999

har Indien och Pakistan i flera omgångar stridit om det geografiska området Kashmir. Dessutom finns det rörelser i Kashmir som vill verka för en egen stat, oberoende av Indien och Pakistan. 1948 fattade FN beslut om att etablera Förenta Nationernas Kommission

för Indien och Pakistan (Uncip). 1951 övergick Uncip till att bli Unmogip.

I dag omfattar insatsen geografiskt av eldupp-hörlinjen, en så kallad "Line of Control", mellan de delar av Kashmir som kontrolleras av Pakistan respektive Indien.

För att understryka

FN:s opartiskhet är högkvarteret lokaliserat till Srinagar i Indien under maj till oktober, och till Islamabad i Pakistan under november till april.

Sverige bidrar med fyra officerare, militär-observatörer.

TIMMARNASOM RASER

EN MILITÄRHISTORISK SKATT GICK FÖRLORAD NÄR ETT RENOVERINGSARBETE GICK FEL I I 19:S KANSLIHUS I BÖRJAN AV ÅRET. INGA MÄNNISKOR SKADADES, MEN FÖRLUSTEN AV GARNISONENS KRONJUVEL BLEV EN SMÄRTSAM UPPLEVELSE FÖR DET ANRIKA REGEMENTET. HÄR ÄR BERÄTTELSEN OM TIMMARNASOM SOM BLEV SLUTET FÖR 115 ÅRS HISTORIA I BODEN.

Text David Carr/I19

MÅNDAGEN DEN 9 januari är som vilken måndag som helst på I19 i Boden efter nyår. Huvuddelen av personalen återvänder till arbetet efter juledigheten. Så även de byggarbetare som renoverar I19:s kanslihus. Det historiska huset, som även är en av Bodens mest kulturhistoriskt värdefulla byggnader, har stått här sedan 1907 – lika länge som Bodens fästning.

Kanslihuset står inför en större och omfattande renove-

ring som har pågått i snart ett av totalt två år. Byggnaden har tömts på personal och föremål under arbetet, och många i personalen ser fram emot att återgå till huset i samband med I19:s 400-årsjubileum nästa år. Men den här dagen går deras förhoppningar om intet.

RÖK ÖVER KASERNGÅRDEN

EFTER LUNCHTID BÖRJAR rök bolma ut över kaserngården. Lukten kan uppfattas av personal från de kringliggande

kasernerna. I regementsledningens tillfälliga byggnad tar major Carl-Henrik Melin på sig fältjackan och ger sig ut i snön. Han är chef för stabsavdelningen på I19 och har tidigare haft sitt kontor i kanslihuset.

– När jag går mot byggnaden ser jag att det ser ut att brinna i Karolinerrummet. Jag hinner tänka att det är det rum som verkligen inte får förstöras, säger han.

Det rustika Karolinerrummet, även kallat Karl XII:s rum,

ADE 115 ÅRS HISTORIA

är så pass värdefullt att det är det enda rummet som knappt ska röras i renoveringen. Här ska allt bevaras som det är. Från det knarrande fiskbengolvet till den unika takmålingen över I 19:s fältslag i Europa.

Rummet ligger intill officersmässen på våning tre av fyra i det gula stenhuset. Öppna lågor kan ses genom fönstren av den personal som samlas på gården utanför byggnaden. De första brandbilarna är på plats och rökdykare går upp för byggnadens nöta stentrappor mot branden.

Åskådarna ringer runt och nyheten sprids snabbt till kollegor som inte är där. En av alla som får höra om branden är Magnus Qvist som är djupt involverad i mässen som mässdirektör genom föreningen Pansarofficerarnas kamratförening, POK.

– När samtalet kom funde-

rade jag först på om det var ett skämt. Det blev tomt inom-bords, säger han.

”JÄVLAR, JÄVLAR, JÄVLAR”

DET HAR BÖRJAT skymma när Magnus sätter sig i bilen och kör till jobbet. När han närmar sig regementets grindar syns ett stort rökmoln från kanslihuset.

– Jag var tvungen att se det med egna ögon. Och när jag såg branden tänkte jag först, med lekmannaögon, att det här kanske går att släcka, säger han.

Magnus ringer till kollegan Gustaf Lundquist som också är djupt involverad i mässen i sin roll som redogörare i POK. Det är han som håller ihop och genomför festligheterna i mässen. Över 35 bröllop har det blivit genom decennierna.

– Har vi kvar något i mässen? frågar Magnus Qvist.

Den oväntade och plötsliga frågan gör Gustaf förvirrad.

– Nej, vi tömde ju det för ett år sedan. Det borde du ju komma ihåg. Vadååå?

– Det brinner ju!

– Vaddå brinner? Är det ett skämt så är det fel dag att komma med det.

Gustaf tar på sig uniformen och stegar ut på kaserngården. Han ser uppståndelsen framför kanslihuset och rökpelaren.

– När jag går dit så får jag lite av känslan av det ökända nyhetsklippet på ett JAS-haveri. Jävlar, jävlar, jävlar!

Trots räddningstjänstens insatser fortsätter brandens framfart. Genom den mörka röken skymtar Gustaf att lågorna är takhöga på den tredje våningen. Han inser allvaret och ber kommunikationsavdelningen att dokumentera fördelningen.

Bland åskådarna finns Carin Bergensten, economichef på I 19. När hon ser lågorna går tankarna till en brand i ett lik-

nande hus i garnisonen 2015.

– Min tanke var att det här aldrig kommer gå att rädda, säger hon.

Carin har en relation till Kanslihuset som går tillbaka till 70-talet. Hennes pappa var officer vid I 19 och hon har vistats på mässen sedan barnsben för festligheter med andra officersfamiljer. Som tonåring serverade hon i mässen och 1989 blev hon fast anställd på förbandet. Kanslihuset har varit en av få konstanter i en föränderlig tid i garnisonen.

– Jag hade svårt att hålla tillbaka tårarna, säger Carin.

Gustaf och Magnus sammanstrålar bland åskådarna på kaserngården. De följer brandförloppet och ser när branden sprider sig upp till den översta kontorsvåningen.

– Det känns lite tomt va?, säger Gustaf.

– Ja. Det här är inte bra, svarar Magnus.

De följande timmarna står de vid sidan om när branden rasar vidare i det gamla och lättantändliga byggnadsmaterialet. En stor del av den fjärde våningen tar eld. Lokamedia hinner ta sig till platsen lagom till att elden letar sig genom

det nylagda plåttaket. Elden härjar vidare under natten och räddningstjänsten får kontroll på lågorna under småtimmarna. Carin Bergensten rastar hundarna för att se om huset var släckt.

– När så inte var fallet kom tårarna, säger hon.

INGET BROTT BAKOM

DE FÖLJANDE DYGNEN ryker det ur kanslihuset till följd av små brandhärddar som övervakas. Polisen utreder brandorsaken och konstaterar tidigt att byggnaden fattade eld vid en håltagning och att det inte fanns något brottsligt uppsåt.

– Det är tragiskt. Vi såg fram emot en fantastisk renovering. Vi hade varit delaktiga i planeringen och skulle förbättra våra behov i mässen. Inte minst med en hiss, säger Magnus Qvist

En vecka senare återförenas Magnus och Gustaf utanför kanslihuset. Brandröken, blåljusen och uppståndelsen är borta. Likaså har det stän-

diga ljudet från renoveringen tonat ut. Endast de övergivna byggnadsställningarna finns kvar samtidigt som vardagen runt om på kaserngården har gått vidare.

– Det hade kunnat bli så bra. All renovering skulle ske för att tillvarata det gamla, rustika och fina, säger Gustaf.

I skrivande stund finns ingen klar bild av de invändiga skadorna på byggnaden. Men med blotta ögat kan Magnus och Gustaf konstatera att den översta våningen och taket är borta. Den översta våningens golv har rasat ner i det en gång så anrika Karolinerummet som nu är fyllt av snö och utbränt. Ett rum som förkroppsligade traditionsarvet från regementets historia. Där inne konkretiserades abstrakta känslor som tradition och arv.

Dessutom har en stor del av personalen personliga högtidsminnen från Karolinnerrummet och mässen.

– Jag har ju döpt mina barn där

”DEN ÖVERSTA VÅNINGENS GOLV HAR RASAT NER I DET ANRIKA KAROLINERRUMMET.”

MATS CARLSSON/FÖRSVARSMAKTEN

DAVID KRISTANSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Räddningstjänsten kraftsamlade personal och resurser från flera kommuner för att bekämpa elden. Men kanslihusets översta våningar gick inte att rädda.

inne och haft min bröllopsfest i mässen. Vi är många som har den känslomässiga relationen till huset, säger Magnus.

Efter en stunds tystnad tar Gustaf till orda samtidigt som han blickar upp mot mässen. – Jag brukar säga att vi män födda på 70-talet inte brukar visa några känslor. Men det här är så otroligt ångestfyllt. Tänk på alla timmar och år vi har lagt där inne. Med allt från guidade rundvandringar till dop. Och nu är allt bara borta.

RÄDDADE KLENODER

DET FANNS EN tur i oturen. Till följd av renoveringen hade kanslihuset tömts på majoriteten av de ovärderliga militärhistoriska klenoderna, såsom en av Karl XII:s dödsmasker, tavlor och unika fanor.

Men själva byggnaden i sig var kanske det mest värdefulla. I 19:s officersmäss var en av de sista i sitt slag och hade tidigare överlevt planer på kontorslokaler. Något som Göran Honkamaa, tidigare regementschef, satte stopp för.

– Det var en av de sista officersmässarna bland infanteriregementena som både var i det närmaste originalskick och

”JAG BRUKAR SÄGA ATT VI MÄN FÖDDA PÅ 70-TALET INTE VISAR KÄNSLOR. MEN DET HÄR ÄR SÅ ÅNGESTFYLLT.”

som användes fram till idag, säger Gustaf.

Genom decennierna har Gustaf och Magnus hållit i guidade visningar och lärt sig väggarnas historia utantill. Historien om de unika blyinfattade fönstren i Karolinerrummet som gjordes av en officer på 30-talet.

Takbjälkarna som hade täljts för hand av den siste indelte soldaten vid I 19. I rummet förvarades även unikt handgjorda takkronor från festrummet ”Vita havet”.

– Det är ett otroligt hantverk som har gått förlorat. En kulturhistorisk tragedi, säger Magnus.

Framtiden för kanslihuset är i skrivande stund okänd. Fortifikationsverket, som äger byggnaden, kommer att besiktiga konstruktionen i närtid. Parallellt med det får personalen hantera det tomrum som har uppstått.

– Vi måste hitta nya former att hantera traditionsarvet när

vi inte har någon mäss eller överskådlig tidsprognos. Det handlar inte bara om att slå upp en ny lokal. Det är ingen övnings- och vårdhall, säger Gustaf.

– Jag hoppas att man återuppbygger huset så mycket som det går, även om det blir dyrt, tillägger Magnus.

FÖRLORAT KULTURARV

REGEMENTSCHEFEN, ÖVERSTE Nils Johansson, såg fram emot att flytta tillbaka till huset som har inhytt hans företrädare sedan 1907.

– Det är fruktansvärt tråkigt och trist att det inte blir så. Många av oss är riktigt ledsna och det är ett militärhistoriskt kulturarv som gått förlorat.

– Men på något sätt ska huset återuppbyggas. Antingen som en ny byggnad eller om vi kan återskapa delar av den byggnad som finns kvar. Men jag tror det blir svårt att återställa den exakt som den var, säger Nils Johansson.

Magnus Qvist, till vänster, och Gustaf Lundquist, till höger, framför det förstörda kanslihuset. Båda två har varit djupt involverade i kanslihusmässen. Till höger syns kanslihuset i sin fulla prakt före branden.

DAVID CARRI/FÖRSVARSMAKTEN

DAVID KRISTANSSON/FÖRSVARSMAKTEN

V90 CROSS COUNTRY MP EDITION

STEROID

Militärpolisens nya fordon är av samma modell som de Polismyndigheten använder – en kraftigt modifierad Volvo V90 cross country.

UNDER DET SVARTVITA skalet hittar du kommunikationsutrustning, utrustning för att säkra spår, spärra av områden, mäta hastighet och annat som kan behövas i polisiärt arbete.

Färgkombinationen valdes för att inte riskera förväxling

med Polismyndigheten och den har redan gett upphov till det interna smeknamnet ”de svartvita flugsnapparna”.

Fordonen är särskilt anpassade för arbete både i fredstid och vid kris, och kommer i första hand att användas vid eskorter av personer och materiel samt vid övrigt arbete på väg, exempelvis vid trafikolyckor.

Den nya militärpolisbilen är ett erkänt säkert fordon. Inte bara ur krocksynpunkt utan även i fråga om sådant som

styrning och bromsar, som hos denna är rejält förstärkta jämfört med standardversionen.

BLÅLJUS FÖR ÖKAD SYNLIGHET

NÅGOT SOM OCKSÅ ökar säkerheten är just dess synlighet, med bland annat reflexpaneler och lampor.

– Det här är ett fordon som är byggt och skapat för att användas ute i trafik. Oavsett om det är ett statsbesök eller en pansarbataljon som behöver transporteras så kommer det

VOLVON

här fordonet att vara ett ypperligt verktyg för att förbättra säkerheten men också rörligheten och kommunikationen.

Fordonen är utrustade med larmanordning av flera skäl. Dels för att öka synligheten vid stillastående arbete på väg men också för att kunna påkalla fri väg. Ett exempel då blåljus kan användas är vid trafikolyckor där militära fordon är inblandade. ◀

Text **Försvarmakten**

V90 CROSS COUNTRY MP EDITION

Drivning: 4-hjulsdraft

Motor: Volvo D5, dieselmotor på 235 hk (173 kW)

Anpassningar: förstärkt chassi och styr- och bromssystem, anpassat elsystem, hasplåt (skyddsplåt) på undersidan.

Urustning (urval): MILMAN – militärt manöversystem som består av en dator där allt kring navigering, kommunikation, ljud, ljus etc. presenteras samlat. Larmanordning med blått, gult, rött/blått samt vitt ljus. Varningstålt, prolaser, sällningsinstrument med mera.

STÅNGEBRO 1598

SVENSKAR MOT SVENSKAR

Sverige har inte varit i krig sedan 1814. Ännu längre har landet varit förskonat från inbördeskrig. Senast svenskar stod mot svenskar i regelrätta förband var 1598.

Text *Per Iko/Försvarsmakten*

Efter slaget sas det att striden vid Lilla Stångebro varit så intensiv att det gick att gå torrskodd över ån på döda kroppar. Propagandauppgifter gjorde gällande att kungen förlorat 2 000 man, men hertigen endast 40. Konstnären Allan Egnell skildrade det häftiga tumultet (något beskuren).

SIGISMUND, SON till Johan III, var sedan 1587 vald till kung av Polen och storfurste av Litauen. När fadern dog 1592 blev Sigismund även kung av Sverige. Efter kröningen 1594 var avsikten att han skulle tillbringa mesta tiden i Polen. Sigismund lät splittra ansvaret för Sveriges styre mellan hertig Karl, riksrådet (motsvarande regeringen) och egna pålitliga ståthållare ute i landet. Karl sammankallade redan året efter en riksdag i Söderköping där riksrådet tvingades erkänna honom som riksförståndare. Allt efter hand ökade Karl sin makt.

STRIDER VID SÖDERKÖPING

FÖR ATT ÅTERFÅ kontrollen måste Sigismund återvända till Sverige. I juli 1598 landsteg han med runt 4 000 soldater i Kalmar som snabbt intogs. Ungefär hälften av Sigismunds armé bestod av värvade legotrupper – polacker, skottar, tyskar och hejdukar (ett ungerskt folkslag från Transsylvanien). Styrkan fortsatte mot Stegeborg i Östergötland och på vägen anslöt sig kungatrogne fotfolk och rytteri.

Hertig Karl hade samlat en armé i Nyköping, huvuddelen var trupper från hans eget hertigdöme Södermanland-Närke-Värmland, men också från Östergötland, Dalarna och Norrland. I både kungens och hertigens led fanns fotfolk från Småland och Västergötland. Styrkeförhållandet brukar anges i hertigens favör: 8 000–12 000 man mot kungens 5 000–8 000. De högre siffrorna medräknar irreguljära bondeuppbåd.

Vid Stegeborg kom det till strid den 8 september. När den hertigrogna svenska flottan

anlände tvingades Sigismunds armé rycka tillbaka till Linköping. Där iordninggjordes området öster om Stångån för ett avgörande fältslag: gärdesgårdar och staket revs, artilleriet

ställdes upp på närbelägna höjder. I två dagar, 23 och 24 september, hade den kungliga armén väntat uppställd i slagordning. Morgonen den 25 september var kylslagen med

”För att återfå kontrollen måste Sigismund återvända till Sverige. I juli 1598 landsteg han med 4 000 soldater i Kalmar.”

BAYERISCHE STAATSGEMÄLDESAMMLUNGEN

Sigismund hade fått en katolsk uppfostran genom sin mor, den polska prinsessan Katarina Jagellonica. Som Polens kung Zygmunt III Wasa förde han ett lågintensivt krig mot Sverige fram till stilleståndet i Altmark 1629. Porträtt av hovmålaren Pieter Soutman.

en kraftig dimma. När Sigismund blev varse att hertig Karl var i antågande, ställdes åter armén upp men återgick efter några timmar. Anledningen skall ha varit att Karl inbjudit till förhandlingar.

I stället anföll hertigens trupper samtidigt mot båda bronarna. Vaktstyrkan på den norra bron, Stora Stångebro (dagens Kallerstadsleden), överrumplades fullständigt. Arvid Drake med Smålandsrytteriet kom emellertid snabbt på plats, och mötte Anders Lennartssons kavalleri från Södermanland. Striden blev intensiv och jämn, men när hertigens fotfolk lyckades erövra det kungliga artilleriet föll också bron.

SIGISMUND BESEGRAS

VID LILLA STÅNGEBRO (där järnvägen korsar idag) kunde anfallet slås tillbaka av de utländska legosoldaterna. Hertigens styrka tvingades till reträtt och förföljdes långt bortom bron där slagets hårdaste strider utkämpades. De numerärt underlägsna men mer stridsvana legosoldaterna förde en jämn strid mot hertigens trupper – men Lilla Stångebro hade lämnats i det närmaste oförsvarad.

Från Stora Stångebro avancerade hertigens kavalleri längs åstranden mot Lilla Stångebro. En ryttarfana bestående av sörmänningar och näringar vände de erövrade polska kanonerna mot den kungliga sidan. Paniken började att sprida sig. En ordnad reträtt följde över den trånga bron. Många drevs ner i vattnet och drunknade.

I praktiken var slaget därmed över. Hertigens trupper gick hårt åt de utländska legoknektarna och först när Sigismund skickat bud om stil-

Hertig Karl lät belägra de återstående kungatrogna städerna efter Sigismunds avfärd från Sverige. Även i Kalmar, Viborg och Åbo utkrävdes hämnd genom avrättningar. Här målad som Karl IX av en okänd konstnär.

STATENS PORTRÄTTSAMLING GRIPSHOLM

¶¶ På sikt blev slaget avgörande för både inbördeskriget och den religiösa striden mellan protestanter och katoliker. ¶¶

lestånd avbröts slakten.

LINKÖPINGS BLODBAD 1604

PÅ SIKT BLEV slaget avgörande för både inbördeskriget och den religiösa striden mellan protestanter och katoliker. När Sigismund några veckor senare

lämnade Sverige för gott föll hans återstående maktfästen snabbt. I en skenrättegång 1600 dömdes och avrättades fem av Sigismunds förtrogna i vad som kallats Linköpings blodbad. Från 1604 styrde Karl IX som Sveriges konung. ◀

FYS

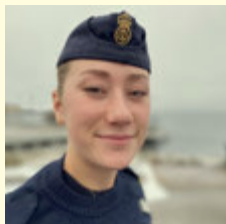
SÅ

TRÄ

Vad gör du helst under dina tre avlönade träningstimmar? Lyfter tungt, springer långt, cyklar lugnt? Oavsett skadar det aldrig att snegla på hur andra tränar för att få ny energi. Vi frågade åtta medarbetare om deras träningsvanor.

SARA

1:A UBÅTSFLOTTILJEN, SJÖMAN

Vad tränar du och hur mycket varje vecka?

– Löpning minst två pass i veckan och gym tre gånger i veckan.

Hur hittar du motivation när det känns motigt?

– Ibland hittar jag inte någon motivation, mitt knep är att inte tänka för mycket utan bara göra.

– Färdiga pass eller träningsprogram samt ha en rutin, exempelvis träna vissa tider eller specifika dagar funkar för mig. Jag testar mig fortfarande fram.

Har du något mål med din träning?

– Vill slå min egen tid på halvmaraton. Och att gå till gymmet minst tre gånger i veckan.

MARIE STRANDBERG

1:A UBÅTSFLOTTILJEN, EKONOMICHEF

Vad tränar du och hur mycket varje vecka?

– Jag tränar löpning 2–3 gånger i veckan och så brukar jag gå på några av träningspassen som erbjuds i Karlskrona garnison 1–2 gånger varje vecka.

Hur hittar du motivation när det känns motigt?

– Träna tillsammans med andra! Att springa tillsammans med mina löparkompisar eller gå på ett pass med kollegorna är mycket lättare eftersom man peppar varandra. När det känns jobbigt ska man tänka på hur skönt det känns när passet är avslarat och hur bra man mår av träning.

Har du något mål med din träning?

– Mitt mål är framför allt att må bra och vara frisk, men kanske även att kunna genomföra något lopp i vår, exempelvis Försvarsmaktsmästerskapet i löpning, som i år genomförs under Göteborgsvarvet.

IDA FREID

ING 2, VÄRNPLIKTS-HANDLÄGGARE

Vad tränar du och hur mycket varje vecka?

– Jag tränar blandat med fokus på kondition. Tränar vanligtvis 3–5 pass per vecka.

Hur hittar du motivation när det känns motigt?

– När det är tungt och motigt försöker jag delta hjälp av en vän för att få stöd men också motivera mig med kommande tävlingar och egna uppsatta mål.

Har du något mål med din träning?

– Mina mål är i stort att må bra, att bli snabbare på milen och prestera bättre på de tävlingar jag ställer upp i.

EDDIE PETERSSON

ING 2, RADIOLÄNK-SOLDAT

Vad tränar du och hur mycket varje vecka?

– Jag blandar mycket, försöker få med styrka, kondition, rörlighet samt vila. Jag tränar fem pass i veckan, fokuserar på rörlighet den sjätte dagen och vilar den sjunde dagen.

Hur hittar du motivation när det känns motigt?

– Det är roligt att uppnå

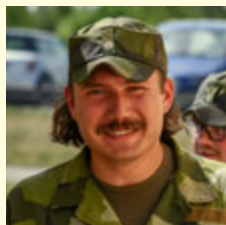
NÄR VI

målen, följa träningsplanen och se förbättringen samt utvecklingen.

Har du något mål med din träning?

– Jag tränar för att klara belastningen i tjänsten både fysiskt och psykiskt. Det finns alltid en strävan mot att bli lite bättre, att kunna prestera lite till. Tjänsten är tung och kräver stora tempoväxlingar vilket gör att förebyggande träning underlättar.

DANIEL WESTERHOLM FÄLTARBETSKADETT, MILITÄRHÖGSKOLAN KARLBERG

Vad tränar du och hur mycket varje vecka?

– Två timmars styrketräning, en timmes kondition och en timme sport.

Hur hittar du motivation när det känns motigt?

– Jag söker mycket av motivation i tränings-sällskap. Med hjälp av

varandra kan gruppen eller kamraten motivera individen även när det känns tufft.

Har du något mål med din träning?

– I huvudsak är hälsa och funktion mitt övergripande mål med all träning. Däremot sätter jag upp kortsiktiga mål för att göra träningen roligare och för att kunna mäta resultat. Just nu till exempel tränar jag inför FM-atletprov.

IDA LÖFBERG AMF 4, SKOLINFORMATÖR

Vad tränar du och hur mycket?

– Jag tränar 6-7 gånger i veckan, både styrka, kondition och uthållighet. Sen kan mängden av olika träningsformer variera beroende på period och vad jag vill få ut av min träning.

Vad är målet?

– Min kropp mår bra av att träna. Sen har jag små mål på vägen som att bli starkare och ut-

hålligare. Just nu är mitt mål att klara det fyskrav jag inte klarade under min värnplikt!

Hur hittar du motivation när det känns motigt?

– Det var efter min värnplikt som jag hittade min motivation till träning igen. Det handlar mycket om att göra det till en rutin och träna det man tycker är kul!

WILMER FRISENDAHL I21, SÄKERHETSOLDAT IBSS (INSATSBEREDE SKYDDSSTYRKA)

Vad tränar du och hur mycket?

– I princip varje dag minst 30-40 minuter med fokus på kondition och styrka, såväl på gym som ute i skogen.

Vad är målet med din träning?

– Att bli bättre, snabbare och starkare så att jag mår bättre i vardagen.

Hur hittar du motivation

när det känns motigt?

– Min filosofi är att du får ut det du ger in. Det innebär att man också måste göra jobbiga saker för att nå målen.

OSCAR LJUNGBERG I21, CHEF JÄMTLANDS FÄLTJÄGARKÅR

Vad tränar du och hur mycket?

– Vintertid tränar jag längdskidåkning, på sommaren blir det styrketräning och cykling. Ungefär 5-6 pass per vecka.

Vad är målet?

– Det är att må bra och vara i god form.

Hur hittar du motivation när det känns motigt?

– Jag har inga problem att motivera mig för träning men att anmäla sig till en tävling ger alltid lite extra. Jag siktar till exempel på att åka Nordenskiöldslppet (längdskidor 220 km) nästa år.

ORMGÅTAN PÅ LIVGARDET

JESSIN NEFZI

Ammunitionslådan som blev tillfälligt snokbo.

JOHAN NYLANDER

Den vita ormen förbryllade expertisen.

DEN SÅG UT som en snok. Men var vit. **Jessin Nefzi** blev nyfiken och tog tag i svansen, lyfte ned ormen i en ammunitionslåda och tog kontakt med Naturhistoriska museet. Som mekaniker på Livgardet ligger ormhantering en bra bit utanför hans

arbetsbeskrivning, men Jessin råkar nu vara ormintresserad, ("När jag hittar ormar i naturen brukar jag fånga dem [tillfälligt] och visa mina barn.") och kunde inte låta fyndet i somras inne på kasernområdet i Kungängen passera.

Expertisen var till en början

förbryllad. Först efter DNA-analys konstaterades det att det var en vanlig snok, men leucistisk. Det vill säga utan mörka pigment. Ovanligt? Jovars. Livgardessnoken är (såvitt känt av vetenskapen) den första i sitt slag som någonsin påträffats. På hela klotet.

OH VILKET PARTY!

EN KVÄLL I januari höjde rockarna från Förenta staternas flygvapen (US Airforce) tempen åtskilligt på Militärhögskolan Karlberg. Bandet, Touch 'n

Go, består av heltidsanställda musiker och åker runt för att underhålla såväl förband som civila med amerikansk pop och rock. Konserten på Karlberg var sista stoppet på turnén de kallar Arctic tour.

Amerikanska rockare på Karlberg.

SMART SAGT

"People don't really believe in words. Or rather, people believe in words only for a stretch of time. Then they start to look for action."

Volodymyr Zelenskyy i The Guardian

”RYSKA KRIGSKEPP, DRA ÅT HELVETE!”

DET ÄR NAMNET på en liten bok om försvarsvilja. Själva titeln är ett kärnfullt citat från soldaterna på den ukrainska Ormön som svar på den ryska invasionen och symboliserar ukrainarnas enorma försvarsvilja. Men hur mobiliseras försvarsvilja i Sverige – ett land som inte varit i krig på 200 år? I denna antologi diskuterar en rad författare knutna till Försvarshögskolan försvarsviljans karaktär och funktion. Tillsammans utgör texterna en helhet som belyser hur försvarsvilja är den avgörande förutsättningen för en liten demokratis frihet när ofreden kryper närmare.

HERCULES GÅR TILL SJÖSS (INTE RIKTIGT ÄN)

Datorskiss av amfibieversionen av Hercules. (AFSOC)

MED PONTONER STORA som små båtar ska transportflygplanet Hercules C-130 bli sjögående. Eller i vart fall kunna använda havet som landningsbana. Idén är inte alls ny, men

uppenbarligen är det ingen enkel uppgift att lösa. Redan i höstas skulle det amerikanska flygvapnet visa upp en demoversion. Men planen har lagts på is.

SIFFRAN

193000

Så många följer Försvarsmakten på Instagram.

VINNANDE KLARSPRÅK

JOURNALISTEN HADE HÖGA förväntningar. Skulle det vara möjligt att få följa transporterna av materiel till Ukraina? Eller i vart fall få veta något om hur de skulle organiseras? Eller när de skulle ske? Inte? Men något litet kanske man kunde få veta ... ?

Försvarsmaktens dåvarande presschef Philip Simon parerade frågorna väl men insåg snart att den här journalisten inte skulle ge sig i första taget. Inte förrän han fick klart för sig exakt hur mycket information Försvarsmakten är beredda att dela med sig av i ärendet:

”Vi säger inte ett enda ord, what so ever! Det är hemligt från början till slut.”

Philip Simon, dåvarande presschef.

DE SVETSAR FÖR UKRAINA

Som en del i utbildningen till svetsare bygger värnpliktiga soldater på Lv 6 kaminer som skickas till Ukraina.

– JAG UPPSKATTAR VERKLIGEN svetskursen då svetsning är något jag även sysslar med på fritiden, säger Kristoffer Stoltenberg, som gör värnplikten som mekaniker.

– Det känns extra meningsfullt att svetsa ihop något som

kommer till användning och som kommer göra nytta, det är en mäktig känsla.

Initiativet till att bygga kaminer kommer från Magnus Collander, en av instruktörerna på utbildningen.

– En svetskurs innebär väldigt mycket mängdträning där man ofta svetsar ihop skrotbitar för att lära sig tekniken. Jag tror att det är lättare att ta till sig utbildningen när man vet att det man bygger kommer till nytta

inom snar framtid.

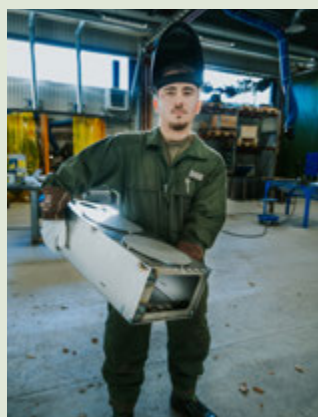
Tempot på kursen är högt och själva färdigställandet av kaminen sker efter bara tre dagars introduktionsutbildning med de olika svetsmetoderna TIG, MIG och MMA. Kaminbygget innebär examensarbetet på svetskursen. ◀

Text och foto

Alexander Gustavsson/Lv 6

Det gäller att mäta noga innan man börjar svetsa så inget blir snett.

Nathanael Petersson.

Kristoffer Stoltenberg är snart klar ...

Eleverna använder en kombination av olika svetsmetoder för att bygga ihop kaminen.

I varje nummer av Försvarets Forum presenterar någon från Armémuseum ett av alla de föremål som finns i samlingarna. Här berättar Hedvig Söderström om en banbrytare med rötter i amerikanska inbördeskriget.

DEN LIVRÄDDANDE KULSPRUTAN

GATLINGKULSPRUTAN ÄR ETT effektivt, flerpipigt skjutvapen som utvecklades av amerikanen Richard Jordan Gatling (1818–1903), som fick sitt första patent på vapnet år 1861. Han var varken ingenjör eller vapentillverkare, men som många av sina samtida landsmän, en begåvad uppfinnare. Han sålde in sin idé om vapnet med argumentet att det paradoxalt nog skulle skona människoliv ute på slagfälten, genom att höja effektiviteten i striden.

Den kulspruta som förvaltas i Armémuseums magasin är tiopipig och har en kaliber på 12,7 mm. Den tros ha använts i Sve-

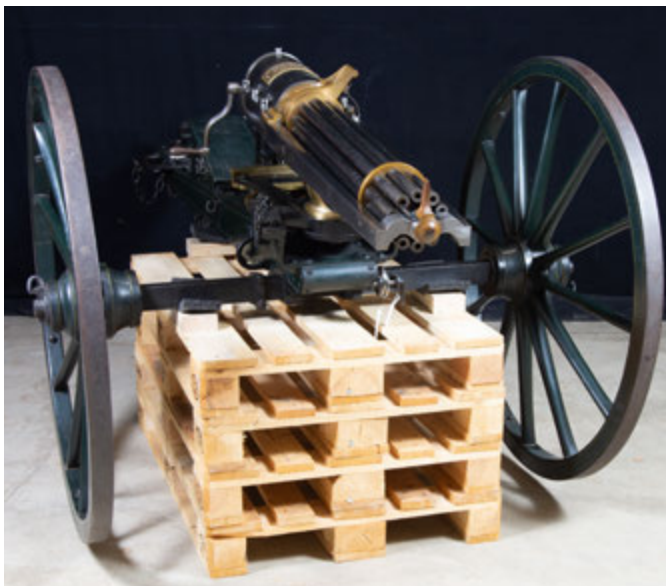
rige vid skjutningsförsök 1868–1869. Vapnet fick dock god konkurrens av andra tillverkare på området, och fler kulsprutor av denna typ kom därför aldrig att produceras i landet.

GRUNDEN FÖR MODERNA VAPEN

DEN HÄR TYPEN av kulspruta var en del av den tekniska utveckling som skedde under mitten av 1800-talet, och som ligger till grund för alla moderna skjutvapen. Metoder som bakladdning och maskinell patronmatning etablerades. Som en del av denna evolution finner vi också svensken Helge Palmcrantz (1842–1880), även han en snillrik uppfinnare som mo-

difierade bland annat skördemaskiner och cyklar och satte dem i produktion jämsides sina vapen. Han och Gatling konkurrerade med sina kulsprutekonstruktioner på världsmarknaden, och med hjälp av kompanjonen Thorsten Nordenfelt lyckades Palmcrantz till exempel sälja fler vapen till Storbritannien än Gatling. Hemligheten var att framställa flera olika modeller anpassade för olika kalibrar som kunde fylla både flottans och arméns behov. Ett flertal av hans vapen finns i Armémuseums samling.

Du kan läsa mer om vapnet i boken *The Gatling Gun* av Peter Smithurst. ◀

Plaketten som sitter på kulsprutan berättar när vapnets konstruktion är patenterad och vilka som har tillverkat det.

Tiopipig 12,7-mm-kulspruta med tillhörande lavett. Gatlings patent.

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till förvaltare Patrik Laestadius. Mejla frågan till ff-red@mil.se så kan du få svaret i kommande nummer av Försvarets Forum.

TRADITIONSBRYTANDE NAMNBruk

Varför heter det 132:a säkerhetskompani sjö? Eller är det ens rätt namn? Ska det vara punkt i stället för kolon efter talet? Förvaltaren förklarar.

Svensk språklag, myndigheternas skrivregler, vår militära tradition och god språkvård har gett Försvarsmakten en lång kontinuitet med benämningar och akronymer. Under de senaste åren har det efterhand vuxit fram en allt större variation av hur våra organisationsenheter och krigsförband benämns. Ordningstal enligt engelsk språkmodell har börjat användas och vi riskerar att förlora en mycket lång tradition inom Försvarsmakten.

VAD ÄR RÄTT?

Det är regeringen som talar om hur Försvarsmaktens organisationsenheter ska benämnas. Krigsförbandens benämningar framgår av Försvarsmaktens arbetsordning.

DEN HISTORISKA BAKGRUNDEN

1634 indelas regementena med nummer och den så kallade ståndordsordningen infördes. Efter Finska kriget (1808–1809) upplöstes de svenska regementena i Finland och genom generalorder år 1816 infördes nya ordningsnummer efter de kvarvarande förbandens rang och värdighet. Vid denna tid skrevs numret ut som "No 8 Upplands

JIMMY CROONA/FÖRSVARSMAKTEN

En soldat på 44:e röjdykardivisionen undersöker en sprängladdning. Notera att det namnet till trots aldrig funnits ytterligare 43 motsvarande divisioner.

regemente".

1914 införs kortbenämning genom truppslagets akronym före tilldelat nummer (I 19, K 3, T 2...) Vid förbandsavvecklingen 1928 justeras benämningar och numrering till de vi känner idag.

Marinens och flygvapnets numrering har skett efterhand nya flottiljer och skolor har inrättats. I samband med återupprättandet av Dalregementet (I 13) och Västernorrlands regemente (I 21) förekom frågan om det inte var på tiden att justera numreringen på arméns förband, men än så länge står sig 1928 års indelning.

KRIGSFÖRBANDENS NAMN

Krigsförband har i regel benämningar med ansvarig organisationsenhets sifferbenämning som prefix

och därefter förbandsnummer följt av typförbandets benämning i bestämd form. Om organisationsenheten inte har något nummer så numreras krigsförbanden löpande utan "igenkännande prefix".

Benämningen 211. stridsflygdivisionen ska alltså förstås som första (1) stridsflygdivisionen vid Norrbottens flygflottilj F 21.

71. mekaniserade bataljonen läses som första bataljon vid Södra skånska regementet P 7. Med denna bakgrund blir det inte bara ett brott med traditionen utan också orimligt att använda ordningstal, exempelvis "44:e", eftersom det inte rör sig om den fyrtiofjärde (röjdykardivisionen) utan om den fjärde divisionen vid Fjärde sjöstridsflottiljen.

Foto Jesper Moldvik/P7

SJUKSNURRA

Sjöfartsverkets räddningshelikopter har precis anlänt för att vinscha upp låtsasskadad personal från taket. Vad de två grönlädda pratar om är omöjligt att höra i det öronbedövande dånet. De hela utspelade sig under sjukvårdarnas slutövning på Södra skånska regementet P 7.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

Jobba med framtidens flygteknik

TUAV-PILOT

Som pilot flyger du Tactical Unmanned Aerial Vehicle, Försvarets obemannade farkoster, med fokus på underrättelseinhämtning.

Utvecklingen av UAV-verksamheten är placerad på Livregementets Husarer, K3. I verksamheten jobbar pilot, flygtekniker, sensoroperatör samt annan underrättelsepersonal.

Är du intresserad av att jobba med framtidens flygteknik? Skicka intresseanmälan till K3-rekrytering@mil.se eller läs mer och ansök på jobb.forsvarsmakten.se